

ОСИГУРАЊИКА

ГОДИНА XLІ • БРОЈ 19 • БЕОГРАД, 15. ОКТОБАР 2009. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Држава обећала доприносе: у Фонд ПИО засад само по информације

Сокобањски олимпијци: признања најуспешнијима

Повезивање стажа
најкасније за месец дана

**УСКРО УГОВОРИ
С ПОСЛОДАВЦИМА**

Годишњица замрзавања
пензија у Србији

**ЧЕК БРЖИ
ОД ИНФЛАЦИЈЕ**

Београђани о подизању
границе за пензионисање

**ЈЕДНА ЖЕНА,
А ТРИ СТАЖА**

У Сокобањи одржана
Олимпијада трећег доба

**ДРУЖЕЊЕ ВАЖНИЈЕ
ОД РЕКОРДА**

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

РЕПУБЛИЧКИ ФОНД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

КОРИСНИЦИ ПЕНЗИЈА (ЗАПОСЛЕНИ) ПО ОПШТИМ И ПОСЕБНИМ ПРОПИСИМА У АВГУСТУ 2009. ГОДИНЕ														
ГРУПЕ ИЗНОСА ПЕНЗИЈА	По општим прописима	По посебним савезним прописима						По посебним републичким прописима						УКУПНО
		Учесници НОР-а пре 9. IX 1943.	Носиоци Сломенице 1941. године	Савезни МИП	Савезни МУП	Администр. пензије	Учесници НОР-а после 9. IX 1943.	Борци на одговорним дужностима	Републички МУП	Изузетне пензије	Академици	Рудари		
до 11.088,22	117.646	38	1	1	4	6	9.152	3	30	33	0	86	127.000	
11.088,23 (25%)	54.667	2	1	0	0	1	820	0	1	2	0	2	55.496	
11.088,24 - 11.195,63	31.689	0	0	0	0	0	779	0	1	1	0	8	32.478	
11.195,64 - 13.434,76	101.539	26	6	3	1	10	7.953	1	104	22	0	204	109.869	
13.434,77 - 15.673,89	110.916	263	4	2	9	30	7.041	5	294	55	0	288	118.907	
15.673,90 - 17.913,02	133.320	2.307	7	0	29	47	6.701	15	658	13	0	309	143.406	
17.913,03 - 21.710,00	176.867	3.774	16	4	101	180	8.593	21	1.728	26	0	538	191.848	
21.710,01 - 26.000,00	159.839	3.415	48	14	105	227	5.514	281	2.175	17	1	406	172.042	
26.000,01 - 31.338,00	140.489	4.124	485	24	266	247	4.866	59	3.088	26	2	397	154.073	
31.338,01 - 37.000,00	79.577	946	160	45	264	171	3.056	260	3.546	24	0	209	88.258	
37.000,01 - 43.597,00	48.061	762	275	39	262	135	2.170	33	4.379	24	0	82	56.222	
43.597,01 - 53.000,00	31.632	673	255	43	204	65	1.823	2	4.139	45	15	21	38.917	
53.000,01 - 63.000,00	12.772	263	191	15	108	13	658	1	1.584	16	2	0	15.623	
63.000,01 - 72.321,70	5.766	140	97	11	54	4	277	0	865	15	0	0	7.229	
72.321,71	1.522	94	4	11	13	0	159	0	177	0	14	0	1.994	
72.321,72 - 76.575,91	430	0	30	0	1	0	0	0	76	1	0	0	538	
76.575,92	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
76.575,93 - 96.721,59	790	2	64	2	0	0	0	0	159	2	0	0	1.019	
96.721,60	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
96.721,61 - 102.766,69	89	0	5	0	0	0	0	0	16	0	0	0	110	
102.766,70	18	0	0	0	0	0	0	0	37	0	0	0	55	
102.766,71 и више	0	0	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	
УКУПНО	1.207.630	16.829	1.656	214	1.421	1.136	59.562	681	23.057	322	34	2.550	1.315.092	
% у укупном броју	91,83	1,28	0,13	0,02	0,11	0,09	4,53	0,05	1,75	0,02	0,00	0,19	100,00	
Просечна пензија	21.349,21	26.247,84	42.965,69	41.694,96	37.334,46	28.809,49	20.138,07	28.909,84	37.842,25	29.209,34	57.754,51	21.829,44	21.708,17	

Припремио: Радомир Гојковић

ДИРЕКТОР БЕОГРАДСКЕ ФИЛИЈАЛЕ НА РТС-у НАЈАВИЛА

Можда шалтер и по подне

Дневно неким послом дође и до 4.000 људи, међу којима и много запослених, па се разматра могућност успостављања дежурства бар једним даном у недељи

Гостујући у Београдској хроници РТС-а, Весна Стојановић, директор Београдске филијале Фонда ПИО, рекла је да је само у септембру око 35.000 странака узело тикет из машине која дели број за ред на неком од шалтера у Немањиној 30.

– Наравно, свако ко дође има неко питање и ми се трудимо да скратимо процесе и процедуре да би они што пре решили проблем због којег су дошли. У том смислу пуно смо тога предузели. Од јула смо кренули са скраћивањем административних процеса и скратили смо поступак за неких 10 до 30 дана. Од августа смо укључили електронске замолнице као начин добијања података из других филијала за људе који су раније радили у тим местима, као што и ми другим филијалама електронским путем шаљемо потребне податке. Надамо се да ће то знатно скратити поступак утврђивања права, бар тамо где то зависи од нас. Нека решења месецима не можемо да донесемо, тамо где странке имају стаж у бившим

Весна Стојановић

републикама, када по неколико пута ургирамо да нам тамошњи фондови доставе тражене документе, не добијамо их, или врло ретко, а понекад добијемо делимичне податке – рекла је још Весна Стојановић.

Кроз Филијалу у Немањиној улици, као и кроз Службу у Булевару уметности на Новом Београду, свакодневно прође између 2.000 и 4.000 људи, од којих многи нису пензионери већ запослени којима су потребне разне потврде о стажу, уверења за добијање визе, за дечји вртић, за повла-

стицу или ослобађање плаћања царине и пореза за увоз аутомобила. Зато се, према речима Весне Стојановић, разматра могућност увођења, за почетак, једног дана у недељи у коме би био отворен дежурни шалтер и у поподневним сатима.

– Правимо план о томе, то је деликатно због великог броја странака које нам долазе. Треба то припремити и организовати, неопходно је да ради компјутерска техника и по подне да бисмо обезбедили све услове за рад са странкама... У наредних десетак дана знаћемо да ли је могуће да кренемо са једним даном у недељи и да видимо како ће то да функционише. Па ако буде потребно, можда, касније, и да повећамо број дана поподневног рада – најавила је Весна Стојановић, директор Београдске филијале РФ ПИО.

Г. О.

ДИРЕКТОР: Слободан Здравковић. **ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Славица Чедић.

РЕДАКЦИЈА: Булевар уметности бр. 10, 11070 Београд, e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ: 011/2017-437 факс: 2017-418

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад, **ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Ика Митровић, 021/487-7789, факс: 021/6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА: ЈП Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ: 011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају **Електронско издање:** www.pio.rs/glas_osiguranika

ГЛАС
ОСИГУРАНИКА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско и
инвалидско осигурање

Бесплатно за све старије

Од 1. јануара наредне године сви Београђани старији од 65 година моћи ће да користе бесплатан превоз, без обзира на висину пензије – потврдио је Милан Кркобабић, заменик градоначелника Београда.

Кркобабић је, такође, казао да ће најугроженији пензионери и у 2010. добијати помоћ од 16.000 динара, можда и учесталије, а најавио је и запошљавање већег броја геронто домаћица за бригу о беспомоћним људима, комплетну обнову свих 20 клубова за пензионере и отварање новог клуба у Калуђерици о трошку буџета, као и преиспитивање ко користи градски пословни простор и просторије многих месних организација да би оне поново постале место окупљања старијих.

Према речима Милана Кркобабића, пензионери ће, по повлашћеним ценама, ићи у позориште, биоскоп и на изложбе...

Од данас 50 динара

За сваку кутију лека и преглед пацијенти ће од данас (15. октобра), према одлуци Управног одбора Републичког завода за здравствено осигурање и уз сагласност Министарства здравља, уместо 40 морати да плате 50 динара, док ће остала учешћа оболелих у трошковима лечења и за дијагностичке процедуре остати непромењена.

Партиципације ће бити поштеђено више од 1,2 милиона људи који су здравствено осигурани као грађани без прихода или су им месечна примања испод цензуса (19.000 динара ако живе сами, или 13.000 по члану домаћинства). По овом основу потврду о ослобађању учешћа у трошковима лечења прибавило је више од 350.000 осигураника.

Ово је друго повећање партиципације у 2009. години, пошто је она у јануару већ била дуплирана с 20 на 40 динара.

Промена у Управном одбору

Републичка влада донела је решење којим се др Мехо Махмудић, досадашњи председник Управног одбора Фонда ПИО, због преласка на другу дужност (недавно изабран за председника општине Нови

Пазар) разрешава чланства у Управном одбору. Уместо њега, за новог представника државе у Управном одбору РФ ПИО именован је др Миладин Ковачевић.

Чланови Управног одбора требало би да

на седници, заказаној за сутра, 16. октобар, верификују ову промену и изаберу новог председника из реда послодавца који ће ту дужност обављати до краја текућег мандата, до 7. фебруара 2010. године.

Награда предузетнику

Потпредседница Привредне коморе Србије Видосава Џагић уручила је Драгана Алексићу, директору врањског предузећа „Нутрико“ д.о.о., у фабрици Бритиш американ тобако – Дуванска индустрија Врање БАТ-ову награду за најуспешнијег малог привредника у Врању.

Након уручења признања, како је наведено на сајту ПКС, Видосава Џагић је нагласила да је ова награда значајна за афирмацију предузетништва не само у Пчињском округу, већ и на целој територији Републике Србије. Заједница предузетника ПКС од 2003. године помаже стварање повољног амбијента за развој предузетништва у Србији. То најбоље показује чињеница да је од момента завршетка пререгистрације предузетника (јун 2006) до сада основано око 50.000 нових радњи.

Дипломе за програмере

Четрдесет петоро незапослених са евиденције Националне службе за запошљавање из Новог Сада, Инђије и Суботице успешно је завршило шестомесечну обуку за програмере. Ову обуку су организовали Извршно веће Војводине и средње електротехничке школе из ових општина.

У претходне две године оваквим програмима професионалне специјализације око 2.000 незапослених у Војводини стекло је квалификацију за послове који су најтраженији на тржишту рада.

Обука ових лица (по 15 из сваког града) обављена је према програму Факултета техничких наука Универзитета у Новом Саду. Др Бојан Пајтић, председник ПИВ, и његове колеге из Извршног

већа Мирослав Васин, секретар за рад, и др Золтан Јегеш, секретар за образовање, уручили су овим младим људима крајем септембра у Новом Саду сертификате о стеченом додатном образовању.

Дан достојанственог рада

У Србији тренутно нема развијеног социјалног дијалога, оценио је др Миљорад Мијатовић, председник Савеза самосталних синдиката Војводине, на конференцији за новинаре сазваној поводом 7. октобра, Међународног дана достојанственог рада.

Др Мијатовић и Јелена Чешљевић, потпредседница овог синдиката, сматрају да је рад у нашој земљи данас заиста мало плаћен и да су права радника на ниском нивоу и тешко остварива, а ни заштита и безбедност на раду не остварују се како је законима предвиђено.

Они су изнели и податке да је у Србији од почетка транзиције око 400.000 људи изгубило посао, од тога у последњој години око 156.000, а да око 100.000 запослених не прима плату по неколико месеци. Синдикат процењује и да око 500.000 радника прима минималну зараду.

– Синдикати чине што могу и колико могу. Да није и оваквих синдиката какви јесу, ситуација би била знатно гора и тежа – закључио је др Мијатовић.

Закон стигао у Скупштину

У Скупштину Србије стигао је Предлог закона о одређивању максималног броја запослених у републичкој администрацији.

Према овом предлогу, број запослених у државној администрацији, али и у Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање и Републичком заводу за здравствено осигурање, не сме да буде већи од 28.400 и само за

њих ће бити обезбеђена средства за плате у наредној години.

Сада је у државној администрацији запослено 30.624 радника, односно, требало би смањити број запослених на неодређено време за 2.224.

Сви органи државне управе дужни су да до 31. децембра донесу нову систематизацију радних места у складу с предложеним законом.

Без отпуштања у управи

У новосадском СПЕНС-у одржан је сајам запошљавања на коме је тридесетак послодаваца понудило око 400 радних места. На јесењем сајму, који су организовали град Нови Сад и Филијала Националне службе за запошљавање, најтраженији су били радници економске, комерцијалне, трговачке, правне, електротехничке, грађевинске, машинске, саобраћајне, технолошке, прехранбене и угоститељске струке.

Према речима Мирослава Васина, покрајинског секретара за рад и запошљавање, од 15. априла, откако се примењују мере програма за очување радних места у Војводини, отворено је више од 15.000 нових радних места, од којих је трећина у Новом Саду.

Васин је најавио и да у Војводини неће отпуштати запослене из орга-

на управе док се у Скупштини Србије не усвоји закон о преносу надлежности на Покрајину, јер ако се прошире њене надлежности биће потребан и већи број радника за обављање тих послова.

Исплата пензија

Исплата првог дела септембарских пензија пензионерима из категорије запослених почела је 10. октобра, пензионисаним пољопривредницима и корисницима војних пензија 6, док су пензионерима самосталних делатности цела прошлomesечна примања исплаћена 2. октобра.

Чекови из БиХ

На рачун Комерцијалне банке 7. октобра углаћене су септембарске пензије корисницима који живе у Србији, а радни век су, делом или у целости, одрадили у Федерацији БиХ. За 7.631 пензионера углаћено је укупно 918.045 евра, тако да просечан чек износи око 120 евра.

Живот скупљи

Цене на мало робе и услуга у Србији у септембру у просеку су више за 0,3 одсто у односу на претходни месец, саопштио је Републички завод за статистику. Сезонски су поскупели поврће и воће (0,7 одсто), појевтинили риба и индустријски прехранбени производи (0,4), поскупели пиће (0,1), деривати нафте (0,5), комуналне услуге и ученички домови – тек, цене робе су повећане за 0,2, а цене услуга за 0,6 процената.

У септембру 2009. у односу на исти месец 2008. цене на мало су повећане за 9,5, а у односу на лањски децембар више су за 9,4 одсто.

Трошкови живота у септембру били су у просеку виши за 0,2 одсто него у августу, у односу на исти месец 2008. повећани су за 7,1, а у односу на децембар 2008. године – за шест процената.

Нове погребнине

Накнада погребних трошкова која се исплаћује породицама преминулих пензионера (или онемо ко је платио сахрану) у октобру, новембру и децембру износиће 32.564 динара за кориснике пензија из категорије запослених, 31.905 за пензионере самосталних делатности и 12.211 динара за пензионисане пољопривреднике.

ПОВЕЗИВАЊЕ СТАЖА НАЈКАСНИЈЕ ЗА МЕСЕЦ ДАНА

Послодавци ускоро потписују уговоре

Засад још нема поуздане рачунице колико ће државу да кошта покривање неуплаћених доприноса за пензијско и инвалидско осигурање

Радници у државним фирмама, као и њихове колеге у већ приватизованим предузећима или онима која се припремају за нове газде, којима послодавац није уплаћивао пензијске доприносе од 1. јануара 2004. до 30. јуна 2009. године – сада могу да одахну: најкасније за месец дана њихови послодавци требало би да почну да потписују уговоре с Министарством финансија, после чега ће им дугујући доприноси бити плаћени из буџета, а у евиденцији Фонда ПИО повезан сав стаж одрађен у овом периоду.

Радници у приватним предузећима чији су вла-

**Радмила
Букумировић-Катић**

сници такође заобилазили закон, а који су се надали да ће држава и њима повезати стаж, чини се да су овога пута остали „празних

шака” и радних књижица. Наиме, републичка влада је, као што се вероватно већ зна, почетком октобра на телефонској седници усвојила закључак којим је, на предлог Министарства рада и социјалне политике, омогућено регулисање неплаћених пензијских доприноса из буџета за раднике појединих предузећа. Њоме је уједно прецизирано да ће се то урадити за уписане у предузећима која послују већинским државним капиталом, у фирмама које се налазе у поступку припреме за приватизацију или су већ у поступку приватизације, као и у предузећима код којих је закључен уговор о

продаји капитала, а налазе се у поступку контроле извршења уговорних обавеза купца, или су већ истекли рокови у којима Агенција за приватизацију контролише уговорне обавезе.

Засад још није познат тачан број фирми (претпоставља се да их има од 300 до 400) које ће креди-

Различите основице

Оно што прилично брине запослене „с рупом” у пензијском стажу јесте на коју основицу ће им бити обрачунат допринос, пошто им од тога зависи будућа пензија.

Заменик министра рада и социјалне политике истиче да је један пресек начињен закључно с 1. септембром 2004, до када су се доприноси за пензијско и инвалидско осигурање уплаћивали на основу стручне спреме, а други за каснији период у коме су се доприноси обрачунавали према просечној плати и основици за минималну зараду. За предузећа која су уплаћивала плате, али не и доприносе основица ће бити – исплаћена зарада.

Код фирми које запосленима нису исплаћивале ни плате, основица за плаћање доприноса биће минимална зарада.

тирати држава, као ни број радника којима ће држава решити велики проблем и комплетирати радни стаж. Министар Љајић је одмах после седнице владе проценивао да је таквих радника

Многима ће ово бити улазница за пензију

Надлежни најављују да треба имати још мало стрпљења, па ће се све знати

око 80.000, а његов помоћник Радмила Букумировић-Катић за „Блиц“ је недавно објаснила да се управо прикупљају подаци о дужницима пензијских доприноса. Ових дана, рекла је, Министарство увелико прикупља податке о предузећима која нису уплаћивала радницима допринос за здравствено осигурање и досад је установљено да их је око 300, са скоро 30.000 запослених. За који дан требало би да буде познат и број послодаваца који радницима нису плаћали допринос за пензијско и инвалидско осигурање.

– Без обзира на то колика ће бити рачуница, нико неће остати без покривеног стажа. Према подацима Пореске управе, последњег мајског дана Републичком фонду ПИО послодавци су дуговали 59 милијарди динара. Кад Пореска управа сведе рачуне о укупном дуговању фирми Пензијском фонду и усагласи их са подацима Фонда, обрачунавши приде камату, о томе ће се обавештавати Министарство финансија да би оно, тек потом, могло да закључује уговоре са сваким послодавцем понаособ. Након тога, држава ће на жиро-

рачун Фонда ПИО уплатити новац за дугујуће доприносе, а та средства ће послодавци морати да врате у наредне четири године с почемом, односно грејс-периодом од годину дана. Они ће позајмицу враћати квартално, с каматом у висини есконтне стопе Народне банке Србије која у овом тренутку износи 8,5

послодавац потпише уговор с Министарством финансија, а ни после грејс-периода не врати позајмљени новац. Све ће бити много јасније када ресорна министарства донесу упутство пошто ће оно бити сачињено управо због тога да послодавцима појасни да могу да ставе хипотеку на било коју имовину, рецимо

не доприносе. Од дугујућих 59 милијарди, Букумировић процењује да је око 30 милијарди нето дуг, па би држава највероватније за непокривене доприносе требало да издвоји две трећине овог износа, тачније 20 милијарди. Али, прецизније рачунице тек ће уследити када се „преброје“ и дужници.

Радмила Букумировић наводи да ће новац за покривање стажа бити планиран у буџету за наредну годину, а влада је закључком прецизирала да ће Министарство финансија, по добијању записника са висином дугујуће и укамаћене обавезе, толика средства уплатити из дела државне касе намењене дотацијама Фонду ПИО, за свако предузеће појединачно, с позивом на његов ПИБ.

Ако се којим случајем догоди да фирма закључи уговор, држава плати допринос и у међувремену се закључи да предузеће не може даље да ради, држава свакако неће остати „кратких рукава“ јер ће позајмљени новац моћи да надомести из продаје фирме пошто овај њен дуг улази у стечајну масу.

Татјана Кршић

Фонд ПИО: чека се упутство

Ових дана се филијалама Фонда за пензијско и инвалидско осигурање све чешће обраћају радници који чекају на повезивање стажа, распитујући се када ће им одрађене године бити покривене доприносима. Како сазнајемо, чека се упутство које треба да донесе Министарство финансија у сарадњи са Фондом ПИО и Министарством рада и социјалне политике на основу којег ће се тачно знати шта је у надлежности Фонда, а шта је обавеза Пореске управе. Такође, тада ће бити познато и да ли ће сав посао да одраде надлежне државне институције и послодавци, или ће бити потребно да и радници достављају нешто од документације да би најзад „затворили“ радну књижицу.

одсто. Држава ће, наравно, морати да стави и хипотеку над имовином дужника да би се осигурала и, као меру заштите, узео им и две бланко менице – каже помоћник министра рада и социјалне политике.

Није се одустало ни од донедавно помињане конверзије дугова у капитал чему ће се прибећи уколико

друго предузеће, приватну својину...

Засад се, према изјави Радмиле Букумировић у „Блицу“, не зна сасвим поуздано ни колико ће државу да кошта ово четворогодишње повезивање стажа, мада би се то могло донекле процењивати на основу евидентираног дуга у Пореској управи за неуплаће-

ГОДИШЊИЦА ЗАМРЗАВАЊА ПЕНЗИЈА У СРБИЈИ

Чек бржи од инфлације

Рачунице показују да би, после редовног усклађивања од 1. априла и 1. октобра ове године, пензије и даље биле ниже од залеђених лањскооктобарских износа

На прву годишњицу замрзавања пензија у Србији, и тек неколико дана пре новог доласка мисије ММФ-а у Београд, пензионери би могли да буду задовољни. Смањења пензија неће бити, потврдио је и ресорни министар Расим Љајић:

– Смањења пензија неће бити, јер од Србије то нико није тражио, тако да се о томе неће ни разговарати током предстојеће посете мисије ММФ-а – изјавио је Љајић.

Према речима министра, ММФ је од српске стране затражио да се предложи начин за смањење јавне потрошње и да се иде на реформу пензијског система јер је тренутно неодржив.

Иако се пензијски систем реформише иза врата строго затворених за јавност, др Јован Кркобабић наговестио је могуће правце измена: преиспитаће се најниже и највише пензије, рекао је, а и жене ће, по свему судећи, касније у пензију – али, тек за коју годину...

И, док не буде јасније шта ће се догађати са постојећим пензијама, пензионерима остаје да се прерачунавају како су прошли у минулој години замрзнутих примања и – да поново буду задовољни. Иако је ванредна повишица њихових примања од десет процената 1. октобра прошле године неретко окривљивана за касније замрзавање пензија (мада би се, судећи по тадашњем расположењу економско-финансијског дела власти, за то свакако пронашли и други аргументи да је др Кркобабић био мање упоран и да ванредне повишице није било), ипак је она допринела да, колико-толико, предухитре инфлацију и општи пад стандарда. Наиме, да подсетимо, лањског октобра њихове припадности су редовно усклађене (мањим делом са зарадама, а већим са трошковима живота) за 4,13 процената. Уз ванредно повећање од 10 одсто, чекови су увећани за укупно 14,13 процената, а тадашњих 1.575.283 пензионера је од

1. октобра досегло просек од 19.765 динара – или 58 одсто тадашње нето зараде: бивши запослени за октобар су примили, у просеку, 21.711, колеге им из самосталних делатности 21.321, а пензионисани пољопривредници 8.123 динара.

Да није било ванредне октобарске повишице, просечни чекови били би осетно другачији. Пензионисани запослени добили би повишицу од непуних 800 динара и имали би октобарски просек од 19.811 динара, самосталцима би поштар у просеку одбројао свега 770 динара више, а до просека од 19.430, док би времешни паори примили непуних 300 динара повишице, а њихов просек досегао би тек 7.410 динара. Најниже пензије за запослене и самосталце (уместо 11.088) биле би 10.117, а за пољопривреднике (уместо 8.384,51) 7.650 динара.

Истина, у последњем кварталу 2008, док се још сневало да ће нас, као неразвијене, светска економска

криза ако не обрадовати (као развојна шанса), а оно бар заобићи, послодавци су били шире руке, зараде су расле (у децембру чак 14,77 одсто изнад новембарских), па се просечна пензија свела на 51 одсто просечне републичке плате. Али, пензионери би свакако остали без ванредне јануарске повишице. Заштитна одредба у Закону о ПИО да пензије не могу да падну испод 60 одсто зараде и онако је била орочена на три године, а тумачења су већ с јесени 2008. почела да пребројавају да је прва година важења овог заштитног парафа била почетак 2006 (када је Закон тек ступио на снагу и када није ни било потребе да се примени), друга почетак 2007, чиме је, с 1. јануаром 2008, њено важење и истекло... Ма колико пензије биле испод 60 одсто зарада, оне би, дакле, толике колике су, сачекале 1. април ове године и – прво редовно усклађивање само са кретањем трошкова живота у претходних шест месеци. Пошто су трошкови живота, према званичној статистици, били мање-више зауздани, то би за пензионере у Србији значило пролећну повишицу од – 5,28 процена. Конкретно, просечан чек био би „тежи“ само око хиљаду динара, пензионери из реда запослених примили би, у просеку, 20.860 динара, самосталци непуних 20.460, а паори око 7.800 динара; пензије би, дакле, и даље биле испод залеђеног износа из лањског октобра.

Да закон није измењен у децембру 2008. и усклађивање пензија одложено до краја 2009, пензионери би и овог октобра могли да се надају повишици. Али, само од 1,9 одсто, па би им пензије и идућег месеца, када почне исплата октобарског чека, и даље биле ниже од садашњих: ветерани рада имали би просек тек (и тек у новембру) од 21.250 дина-

ра, самосталци ни пуних 20.845, а пољопривредници 7.950 динара.

Кад се има у виду да, дакле, ни сада пензије не би досегле замрзнути ниво из октобра прошле године, а да су пензионери, ипак, од пре годину дана примали увећане суме, ето (другог) разлога за задовољство. Уз сав ризик да ни од таквих, увећаних пензија није лако живети, а да оне, опет, буду „потегнуте“ као адут за тврдњу да су, збирно, неодржив терет за привреду и државни буџет. Посебно кад се укрсте са податком да су запослени током августа примили мање него октобра 2008. године...

Истина, ствари би могле да се посматрају и из другог угла. Да ни су донекле жртвовани зарад (упорно очекиваног) бољитка послодавца, привреде, па и државе, можда пензионери и не би могли тако лако да буду окривљивани као узрочници превеликих издатака Пензијског фонда и тешких дотација из државног буџета. Као што држава скроји буџет према томе колико јој је потребно новца, па онда смишља мере којима ће га напунити, могло би да се размишља и о томе колико је новца потребно за исплату садашњих пензија, па израчунати колики би допринос садашњих запослених требало да буде да би се прикупила потребна средства. Али, као што наводи и бивша министарка Гордана Матковић у „Економисту“ („Најчешће заблуде о пензијском систему у Србији“), наша влада се одлучила за релативно ниску стопу доприноса од 22 одсто да би омогућила по-

јефтинијење радне снаге и тржиште учинила атрактивним за инвестиције и напуштање сиве економије. На страну колико су ова два циља остварена, али је чињеница да је у многим земљама стопа пензијског доприноса осетно виша, у Словенији, рецимо, 24,35, у Чешкој 28 одсто, виша је и у Мађарској, Румунији... У многим земљама, наводи даље Матковићева, здравствено осигурање пензионера плаћа се, не из касе Пензијског фонда као код нас, већ из буџета: у Хрватској, Мађарској, Чешкој, Словачкој, Бугарској, Румунији... Такође, из буџета би могле да се плаћају и накнаде за туђу негу и помоћ, као и за телесно оштећење, пошто су и то више нека врста социјално-здравствених него пензијских давања.

Рачуницама се позабавила и Гордана Матковић: када би, рецимо, стопа доприноса са садашњих 22 била подигнута на 25 процената (чак и неповећавањем укупног оптерећења послодавца тиме што би се, на пример, смањиле стопе за здравство или порез на зараде), издаци за здравствено осигурање корисника пензија и поменуте накнаде исплаћивале из буџета, рачун Фонда ПИО драстично би се променио: дефицит више не би био, као 2008. године, 4,4 одсто БДП-а, већ свега – 1,2 одсто.

А пензионери би престали да буду главни кривци за буџетски дефицит, за недовољан развој...

Али то, тврди и Гордана Матковић, не би умањило суштину проблема и потребе за даљим реформама у пензијском систему.

А то – само што није...

Славица Чедић

Месец	Индекс кретања зарада	Индекс трошкова живота	Просечна нето зарада
октобар 2008.	104,06	101,9	34.311
новембар	98,04	100,0	33.613
децембар	114,77	99,2	38.626
јануар 2009.	84,1	102,4	28.877
фебруар	107,7	101,3	31.121
март	97,4	100,4	30.362
април	107,3	101,0	32.571
мај	95,3	100,6	31.086
јун	102,5	100,1	31.768
јул	102,4	99,1	32.553
август	96,2	99,9	31.338
септембар	–	100,2	–

ГРАЂАНИ О ИЗЈЕДНАЧАВАЊУ ГРАНИЦЕ ЗА ОДЛАЗАК У ПЕНЗИЈУ НА 65 ГОДИНА

Једна жена, а три стажа

У анкети, 1. октобра у центру Београда, већина против дужег рада радница, мајки и домаћица, мада је било и заговорника равноправности полова

Захтев ММФ-а да се, у оквиру реформе пензијског система у Србији, жене изједначе с мушкарцима и да раде до 65. године живота да би стекле право на старосну пензију, узбуркао је јавност – мишљења су подељена, али преовлађују незадовољство и противљење да такав предлог буде преточен у закон. Шта грађани мисле о томе, који су њихови аргументи ЗА и ПРОТИВ, може да се види и на основу одговора добијених у анкети коју је спровео тим НВО Амита, симболично 1. октобра, на Међународни дан старијих, у центру Београда.

– Питање за суграђане било је „Какав је ваш став у вези са иницијативом да жене, као и мушкарци, раде до 65. године живота да би отишле у старосну пензију“ – објашњава мр Нада Сатарих из Амита. – Одговоре су могли да пишу на стикерсима и да их лепе на таблу. На једној су били одговори „за“, на другој „против“ иницијативе. За три и по сата трајања акције, укључило се више од 200 пролазника у Кнез-Михиловој улици. Међу заинтересованима више је било млађих и средовечних људи, мада су учествовали и ста-

рији. За тему су били подједнако заинтересовани и мушкарци и жене. Већина учесника анкете одговорима је показала да је против иницијативе за продужење дужине рада за жене, мада је било и предлога да то буде законска могућност за оне које желе да раде до 65. године. Велики број учесника инсистирао је да се, по овом питању, покрене писање петиције и да се она потом достави посланицима у Народној скупштини Србије, као и да се оваква акција истовремено спроведе на више пунктова у граду, али и у другим местима у Републици.

криминисане уколико могу и желе да раде. Мислим да им не треба ускратити ту могућност; Људи би требало да раде докле могу и желе; Ствари не треба генерализовати. Потребно је направити селекцију посло-

рећене разним обавезама. Најмање што им је потребно јесте продужетак радног века. Продужетак радног стажа не треба да буде законска обавеза већ треба оставити могућност да се жене индивидуално изјасне да ли ће, уколико се осећају способнима, радити до 65. године; Ја сам против тога јер је и овако превише незапослених људи, а човек би требало после дугог радног века да се одмори, а не да му се одузима време од мировине; Ми нисмо Јапани; То би било срамота; Запослите младе, оставите баке да буду старе; Па кад ће млади доћи до радних места? Срамота; Већу глупост нису могли да измисле. С радног места шаљу ме право на гробље. Срамота; Не слажем се са ставом. Ко ће нама женама признати стаж по основу рада у кући? Стаж мајке и домаћице (најстреснијег занимања) дужи је од радног стажа у предузећу; Мајка сам три детета, имам супруга и радник сам у предузећу. Сматрам да је превише 65 година и за мушкарце, а посебно за жене; Како да раде кад су већ у 50. години уништене.

Миланка Иванчајић

Препоруке МОП-а

Међународна организација рада је усвојила препоруке да се године рада за пензионисање одређују флексибилно и у зависности од занимања и радних способности старијих, имајући у виду демографске, економске и социјалне факторе земље (члан 9 Повеље УН о социјалним, економским и културним правима старијих из 1995. године).

Ево најинтересантнијих одговора који су „скинути“ са 151 налепнице онако како су их написали анкетирани.

„ЗА“: Зашто

Не постоје мушки и женски послови, па тако не постоје ни мушке и женске године за одлазак у пензију и зато треба да буде 65 година за оба пола, да би се остварила равноправност у потпуности; Мислим да треба да раде, уколико су физички и психички способне. Разлог? Можда би се осећале дис-

ва за које треба и за које не треба да раде. Жене су равноправне; Подржавам изједначавање радног века јер је и то један од видова равноправности полова, а о економским ефектима да и не говоримо; Ја сам „ЗА“, јер мислим да има доста жене које би желеле да раде до 65. године пошто сматрају да су способне да раде. Познајем три жене које су пале у депресију након одласка у пензију.

„ПРОТИВ“: Зашто

Ако мушкарци буду рађали – може! До тада – НЕ; Не морамо да копирамо Европу и у ономе што није pamетно; Жене су већ довољно опте-

УКЉУЧИВАЊЕ ИНВАЛИДА РАДА У ОБАВЕЗНО ОСИГУРАЊЕ

Посао обуставља „пола пензије“

Уколико корисник опет добије отказ, нема сметње да поново затражи утврђивање права на делимичну инвалидску пензију

Инвалиди рада, који по ранијем закону имају II и III категорију инвалидности и решењем Фонда ПИО користе право на тзв. делимичну инвалидску пензију, често се распитују да ли могу да задрже то право ако се добровољно укључе у обавезно осигурање, односно ако одлуче да сами себи уплаћују пензијске доприносе по члану 15 Закона, да би, кад испуне услов за пензионисање, могли да поднесу захтев за пуну старосну пензију.

Овде је, пре свега, реч о особама које имају потребне године живота (53, односно 59 или 64), а недостаје им још мало стажа осигурања да би испуниле и други услов (ове године 18 година стажа) за пуну пензију. Тако, рецимо, жена која је у овој години навршила 59 година живота, а недостају јој још два месеца до 18 година стажа, може да поднесе захтев за уплату доприноса по члану 15 за та два недостајућа месеца. Али, и она, као уосталом сви који желе да се укључе у обавезно осигурање, морају да се помире са чињеницом да им стицањем својства осигураника по члану 15 аутоматски

престаје право на „пола пензије“: од дана ступања у осигурање, обуставља се даља исплата накнаде која им је, својевремено, додељена као инвалидима рада.

Међутим, жртвовање ове накнаде зарад бржег остваривања услова за пуну пензију може бити исплативо и оправдано, посебно ако се има у виду померање старосне границе за по шест месеци идуће и 2011. године. Али, корисници накнаде који у идућој години имају старосни услов (59,5 – жене, односно 64 година плус шест месеци мушкарци), а имају бар 17 година оствареног стажа, могу да наставе да користе накнаду док у идућој години не наврше оба услова и поднесу захтев за пуну пензију. Опредељење за једну или другу солуцију је ствар личне процене исплативости, али и дилеме до када ће овакви услови бити на снази: чињеница је да је, после вести о припремању новог закона о пензијско-инвалидском осигурању, порасло интересовање грађана за члан 15.

Друго врло често питање јесте шта се дешава када се корисник делимичне инвалидске пензије запосли, а затим

му споразумно или вољом послодавца радни однос престане. Законом је прописано да инвалиди рада, као затечени корисници, могу да остваре право на 50 одсто инвалидске пензије само у случају када им радни однос престане без њихове воље и кривице, ако постану технолошки вишак или је њихов послодавац једнострано раскинуо радни однос. Али, при том није прописано да инвалид рада може само једном у радном веку да оствари право на половину пензије. Дакле, ако се запосли, док му траје радни однос (као и ако почне да се бави самосталном или пољопривредном делатношћу, уговори рад на одређено време, склопи ауторски или уговор о обављању привремених и повремених послова), исплата делимичне пензије биће му обустављена. Међутим, ако се догоди да га нови газда отпусти с посла као технолошки вишак (или истекне уговорени посао), нема законских сметњи да поново поднесе захтев за делимичну инвалидску пензију (која ће тада бити прерачуната на основу укупног стажа, са новоодрађеним годинама или месецима) и коју може да користи до испуњења услова за пуну пензију. Али, ако споразумно прихвати отказ – неће моћи да очекује да поново прима половину пензије. И о томе треба водити рачуна.

Наравно, корисници делимичне инвалидске пензије могу слободно да поднесу захтев за пуну инвалидску пензију уколико поседују медицинску документацију о погоршаном здравственом стању, без бојазни да ће им због тога Фонд укинати или замрзнути право на пола пензије. Уколико инвалидска комисија утврди потпуни губитак радне способности, право на делимичну пензију престаје и Фонд доноси решење о пуној инвалидској пензији. У супротном, наставиће да примају половину инвалидске пензије.

С. Марсенић

Инвалиди рада на спортским сусретима у Сомбору (Фото: И. Митровић)

САСТАНАК О ПРИМЕНИ ЗАКОНА О ЗАПОШЉАВАЊУ ИНВАЛИДА У СУБОТИЦИ

Лакше до радног места

Фонд ПИО донеће правилник о условима под којима ће се вештачити радна способност особа са инвалидитетом по овом закону

Закон о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом који је, након вишегодишњег ишчекивања, пролетос донела Народна скупштина Србије, требало би да овој категорији људи знатно олакша пут до посла, уверен је Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, запошљавање и равноправност полова:

– Дубоко сам убеђен да ће овај закон заиста знатно олакшати запошљавање особа са инвалидитетом јер је усаглашен са најмодернијим тенденцијама из те области у ЕУ. Међутим, треба искористити и време до маја 2010, када ће почети примена суштински најзначајнијих одредаба које се односе на квотни систем и остале мере за директно запошљавање особа са инвалидитетом да би се утврдило колико их је у овом моменту могуће запослити на већ постојећим радним местима и колико је могуће припремити нових радних места у предузећима која ће их радно ангажовати – нагласио је Васин, иначе један од многобројних учесника образовног састанка намењеног војвођанским инвалидима рада, одржаног почетком октобра у Суботици.

У овом периоду, истакао је Васин, треба прилагодити и систематизације и описе послова у државним органима и установама у складу са овим законом, да би се имала јасна слика колико је ту могуће запослити ових људи, а требало би, сматра он, актима министара рада и социјалне политике, економије и регионалног раз-

Славко Имрић, Мирослав Васин, Станко Нимчевић и Стана Свиларов

воја, и здравља одредити значајнију улогу локалних органа самоуправе и покрајинских органа у спровођењу појединачних мера из овога закона.

Стана Свиларов, председник Савеза инвалида рада Војводине, који је са Покрајинским фондом РФ ПИО био организатор едукативног састанка, покушала је да, активирајући чланове из 33 општинске организације, утврди ко-

лико људи с хендикепом у северној покрајини тражи посао, а колико их зарађује „кору хлеба“. На овај начин установљено је да је у Војводини, тренутно, око 6.000 инвалида рада запослено, а да их око 3.600 тражи посао. Станко Нимчевић, одличан домаћин, председник Општинске организације СИР Суботице и функционер у СИР Војводине и Србије, рекао је да су инвалиди рада спремни да помогну што бољу примену Закона чије доношење су дуго чекали. У том циљу је и уприличен овај састанак с врхунским стручњацима из области запошљавања и пензијско-инвалидског осигурања.

Према подацима Министарства економије и регионалног развоја, које је изнела самостална саветница Вера Пешут, особе са инвалидитетом на тржишту рада карактерише и недовољна стручност: у категорији инвалида рада преовлађује трећи степен стручне спреме, а око 50 одсто незапослених особа са инвалидитетом спада у лица

без квалификација, односно у раднике без занимања. Зато држава има обавезу да, до почетка примене Закона, професионалном рехабилитацијом обучи и радно оспособи ова лица за поједине послове и занимања која могу да обављају. До 23. новембра биће готово и шест подзаконских аката, као и упутства и смернице које су у непосредној вези с применом Закона.

И Републички фонд ПИО донеће правилник по коме ће се обављати вештачење способности за рад особа са инвалидитетом ради њиховог запошљавања. На основу тог налаза Национална служба за запошљавање ће касније доносити и решења.

– Подзаконска акта су у припреми, свакодневно су у току врло широке консултације са министарствима за израду правилника по којем ћемо радити вештачења. Али, лекари Фонда су можда и једини вештачи – професионалци у држави и врло су искусни јер годинама оцењују радну способност осигураника ПИО,

У Европи сваки други ради

У Србији је, од укупног броја (процењује се да их има око 700.000), запослено само око 13 одсто особа са инвалидитетом, док у Европској унији ради око 44 посто свих хендикепираних. На евиденцији Националне службе за запошљавање крајем јуна налазило се 22.758 ових људи – што је такође недовољно јер су нека истраживања показала да скоро 84 процента инвалида жели да ради.

па ту проблема неће бити. Дакле, ми смо одређене категорије инвалида, којима сада и овај закон признаје тај статус, већ и раније вештачили. Правилник ће, пак, утврдити прецизније услове по којима ће се вештачење обављати за људе који тек треба да стекну статус особе са инвалидитетом с правима из овог

Све структуре

Састанку су присуствовали: **Вера Пешут и Јелена Васић**, саветнице у Министарству економије и регионалног развоја; **Мирослав Васин**, покрајински секретар за рад и запошљавање, и његове сараднице **Јасмина Станић и Љиљана Бурмазовић**; **Славко Имрић**, директор Покрајинског фонда ПИО, др **Александра Бајић Милосављевић**, лекар вештак из Дирекције РФ ПИО Београд, **Слободан Гамбер и Чедомир Француски**, директори сектора у Покрајинском фонду ПИО, директори филијала ПИО **Нови Сад Илија Шакић и Суботице Маја Глончак**; **Мирјана Шуљманцац Шећеров**, директор Покрајинске НСЗ, **Вања Златковић**, руководилац Центра за професионалну рехабилитацију НСЗ из Београда, и директор НСЗ **Филијала Суботица Златко Панић** са сарадницама; **Славко Параћ**, потпредседник Скупштине града Суботице; **Надица Јовановић**, саветник из Савеза самосталног синдиката Војводине; **Бранко Вељовић**, председник Управног одбора УИПС, и **Мирјана Пантелић**, секретар овог удружења.

закон. Међутим, за овај део посла мора да се припреми и логистичка база – софтверски програм који ће омогућити праћење предмета од уласка у нашу кућу, преко вештачења, па до изласка. Мора се, потом, формирати квалитетна база података особа са инвалидитетом која ће бити доступна и једноставна за

коришћење, а која ће омогућити и лакше планирање свега што се односи на те особе – рекла је др **Александра Бајић Милосављевић**, неуропсихијатар, вештак у другостепенем поступку у Дирекцији Републичког фонда ПИО у Београду.

Славко Имрић, директор Покрајинског фонда ПИО, истакао је да су, организујући са инвалидима рада овакав састанак, људи из Фонда ПИО желели да покрену акцију која ће припремити све актере из света рада, послодавце, синдикате, запослене и органе власти, да спремно дочекају тренутак почетка примене Закона. Посебно је издвојио улогу постојећих предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, јер су то данас скоро једина места где инвалиди могу да нађу простор за рад и егзистенцију од свога рада. То потврђују и примери неколико успешних заштитних радионица које привређују у Суботици.

– Позивам све који су у прилици да о томе одлучују да обрате пажњу на могућност коју пружа Закон о јавним набавкама и да усмере своје капацитете, код давања послова, ка заштитним радионицама јер ће тако највише помоћи људима с хендикепом који тамо раде – рекао је **Имрић**.

Бранко Вељовић, председник Управног одбора УИПС-а и директор предузећа „Застава ИНПРО“ из Кра-

Договарало се и након састанка

О закону и у Мајданпеку

Упознавање са најважнијим одредбама Закона о запошљавању особа са инвалидитетом и Закона о удружењима било је тема трибине коју је Савез инвалида рада Србије организовао у Мајданпеку. Домаћини скупа, Округна организација инвалида рада Борског округа и ООИР Мајданпек, окупили су председнике, секретаре и активисте општинских организација округа (Неготина, Кладова, Бора и Мајданпек).

– Усвајањем ова два закона, првенствено Закона о рехабилитацији и запошљавању инвалида, коначно су уважене потребе инвалида, иако незадовољство изазива одлагање примене појединих његових одредаба. Циљ Закона је био да се редефинишу промене односа између особа с инвалидитетом и радног окружења, и да се створе услови у којима ће инвалиди моћи да искажу своје способности и остваре једно од елементарних права – право на рад и запошљавање – казао је **Божидар Цекић**, председник Савеза инвалида рада Србије.

О новим законима говорило се и на заједничком састанку чланова извршних одбора општинских организација Зајечарског округа (Књажевац, Сокобања, Бољевац, Зајечар) у Гамзиградској бањи, посвећеном иницијативама за реформу пензијског система.

М. И.

гујевца, тврди да предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом сада, уз овај закон, могу да остваре улогу предузећа од посебног

друштвеног интереса кроз запошљавање инвалида под посебним условима.

– Ми смо већ урадили много послова да бисмо спремно дочекали примену Закона, са НСЗ смо организовали преквалификације инвалида рада за познатог послодавца, а сада очекујемо да ће нам држава поверити и право да радимо преквалификацију и доквалификацију ових људи за непознатог послодавца. Надам се да ће у мају наредне године, применом Закона, доћи боља времена за особе са инвалидитетом јер се квотни систем у запошљавању ових лица добро показао у другим земљама – закључио је **Бранко Вељовић**.

М. Мектеровић

ДИРЕКЦИЈА ПОКРАЈИНСКОГ ФОНДА РФ ПИО НОВИ САД

Сталан тимски рад

Запослени морају непрекидно да се образују, а неопходна и савременија опрема

Директор Славко Имрић (други слева) са сарадницима: др Орловић, Француски, мр Гамбер и Љиљана Делић

Покрајински фонд Републичког фонда ПИО основан је у складу са Законом о преношењу одређених надлежности са Републике на АП Војводину, што је касније уграђено и у Закон о ПИО, као и у остала акта којима се регулише пословање Републичког фонда ПИО. На овај начин одређено је и постојање Дирекције Покрајинског фонда као организационе јединице Републичког фонда ПИО, односно њене Стручне службе која се налази у Новом Саду на адреси Житни трг 3.

Ово је и највећа организациона јединица Фонда у Војводини са 250 запослених, од укупно 960 колико их има у Покрајинском фонду. Дирекција у Новом Саду координира рад 11 филијала, шест служби филијала и 27 испостава у Војводини, код којих права из пензијско-инвалидског осигурања остварује 383.196 корисника права и 638.491 осигураник из овог региона.

Рад Дирекције Покрајинског фонда организован је кроз четири сектора (за остваривање права из ПИО, за ИТ, за правне и опште послове и за финансијске и опште послове) и Одељење за медицинско вештачење. Славко Имрић, директор Покрајинског фонда, о пословима који се обављају у згради на Житном тргу 3 каже:

– У самој Дирекцији, односно Стручној служби, првенствено се обављају послови другостепеног поступка, за-

тим оцене радне способности у првом и другом степену, обављају се финансијски послови, међу којима се посебно издваја исплата пензија у иностранство (лањске године за 12.700 корисника у износу од 1.195 милиона динара), обављају се послови правног заступања за све филијале из Војводине и послови из домена информационих технологија, где Сектор за ИТ – са још скромном техником, обезбеђује оптималан рад филијала.

Сектор за остваривање права из ПИО има три одељења. У Одељењу за ПИО обављају се послови другостепеног поступка, то јест решава се по жалбама поднетим на првостепена решења, и послови ревизије првостепених решења, стално током године у седишту Дирекције, а два пута годишње – на терену, тј. у филијалама и службама филијала. Осим тога, раде се и послови везани за представке и притужбе осигураника и корисника права, као и комуникација са судовима – окружним судовима и Врховним судом Србије. Углавном, у 90 посто случајева по жалбама се одлучи у законском року од два месеца, а тај рок се прекорачи искључиво код жалби за које је претходно потребно медицинско вештачење.

У Одељењу за остваривање права применом међународних споразума, где се одлучује по захтевима осигу-

раника и корисника права који су у осигурању и у иностранству – искључујући оне из бивших ЈУ република, лањске године за рад је било 22.967 захтева, од тога је решено 13.603 (59 одсто), а у ову годину су пренета 9.364 неуражена захтева.

– Најизраженији проблем код иностранства је што сваки захтев подразумева комуникацију са пензијским фондовима из других држава, која често потраје, па је аутоматски и продужен рок код доношења решења – објашњава Чедомир Француски, директор Сектора за остваривање права из ПИО. – Проблеми су везани и за непостојање података о стажу осигурања и основицама осигурања за категорије осигураника самосталних делатности и пољопривреднике, који се накнадно прибављају током поступка за остваривање права на пензију. Такође, постоји и проблем неуплаћених доприноса за ПИО за ове категорије осигураника, тако да се за њих решења о пензионисању најчешће доносе применом члана 120 Закона о ПИО (предвиђа да се од обрачуна тог износа пензије одбија једна трећина и уплаћује на рачун дуговања доприноса). Ипак, крећемо се ка бољем и све више предмета решено је у законском року од 60 дана, и поред повећаног броја захтева.

– Што се тиче остваривања права из ПИО из категорија самосталних

делатности и пољопривредника, имајући у виду специфичности и разлике у односу на осигуранике запослене, у Дирекцији Покрајинског фонда константно се улажу напори да се искоординира рад организационих јединица Фонда на територији Војводине, дају одговори на спорна питања и едукују запослени, тако да се у овом тренутку са сигурношћу може тврдити да ове две категорије осигураника у филијалама, службама и испоставама – према месту пребивалишта, брзо и квалитетно могу да добију све информације из ове области и остваре своја права – укључила се у разговор Љиљана Делић, помоћник директора Покрајинског фонда.

За све кориснике из наведене две категорије исплата права је пренесена на надлежне филијале на територији АПВ, тако да се из Дирекције Покрајинског фонда, за сада, исплаћује само 600 корисника који имају пребивалиште на територији централне Србије, за које ће пренос исплате бити одрађен по обезбеђивању техничких услова. Захваљујући послу на обради документације, одрађеном у Дирекцији Фонда, филијалама је омогућен и увид у правне досијее корисника права, на основу базе података MFC „SPIDER.NET“, чиме је искључена преписка за доставу списка.

У склопу Одељења за матичну евиденцију ради Одсек који се бави пословима МЕ везаним за осигуранике и Одсек који се бави пословима везаним

ускоро се може очекивати да се тај посао оконча, те да ова база података буде скроз „чиста“.

Одељење за медицинско вештачење у Дирекцији Покрајинског фонда у склопу је овог сектора у Дирекцији Републичког фонда, и обавља вештачење у првостепеном и другостепеном поступку.

– У првостепеном поступку ради 13 лекара вештака, од тога је осам распоређено у згради Дирекције Нови Сад, а пет вештачи у филијалама (у Суботици, Сремској Митровици, Панчеву, Вршцу и Кикинди). Осим наведених, троје лекара вештака вештаче у другостепеном поступку, од тога двоје су стално присутни у згради Дирекције у Новом Саду. Претходна контрола налаза ради се на нивоу Дирекције РФ ПИО у Београду. Ми вештачимо све захтеве осигураника и корисника права Фонда ПИО, али вештачимо и оне захтеве које нам шаљу центри за социјални рад. Ускоро ћемо вештачити и незапослене особе са инвалидитетом према новом Закону о професионалној рехабилитацији и запошљавању ових особа. Немамо довољно запослених лекара вештака предвиђених према постојећој систематизацији, али, ипак, упоредни показатељи за прошлу и ову годину „говоре“ да расте број захтева свих врста, а ми смо успели у периоду од 1. јула до 30. септембра да смањимо број нерешених захтева, а успевамо да обрадимо и новопристигле. Прошле

пет одељења (за послове апликација, за послове комуникационих мрежа, за послове система, за исплату пензија и за оперативне послове) у којима ради 50 врских стручњака из те области, јер успешно одржавају систем и са „историјском“ опремом од 270 терминала из прошлог века – који су већ као поклон Фонду били расходовани.

– Проблем број један у нашем сектору је промена хардверске и софтверске платформе. Надам се да ћемо до краја године почети да решавамо ово питање набавком додатне, савремене опреме која је неопходна за нову платформу. Веома важна је и едукација запослених у нашем сектору, јер наши људи се изузетно мало школују, а учење у овом послу стална је обавеза и по том питању сада је „један сат, а не пет до дванаест“. Не може, рецимо, исплата пензија да чека некога да се образује и школује – објашњава пластично приоритете свог сектора директор мр Слободан Гамбер.

Треба напоменути да у Покрајинском фонду функционише централизована обрада података (900 станица) – под једним „main frame“ рачунаром. Дакле, сви подаци и програми су централизовани, док су поступци сви онлајн. Предност овог система је у томе што се упоређивањем долаза са већ постојећим подацима одмах – на лицу места открива грешка.

Сектор за ИТ је ове године успео да умрежи, обављајући и редовне послове, скоро две трећине испостава Покрајинског фонда, с циљем да се ова служба што више приближи корисницима.

– Оно што одликује Дирекцију Покрајинског фонда је перманентан тимски рад. Уз стално договарање доносе се и одређени закључци у циљу унапређења рада, који се односе, како на послове поверене Дирекцији у Новом Саду, тако и на оне који се остварују кроз координацију рада филијала на територији Војводине. Такође, исти процес се примењује и током редовних састанака са директорима филијала – каже Славко Имирић и додаје:

– Приоритети Дирекције Покрајинског фонда су идентични као и приоритети Републичког фонда, а то је да постанемо најоптималнији сервис за кориснике наших услуга, да решења доносимо што брже, да имамо што мање нерешених предмета, да што више скратимо рокове, односно да будемо што ефикаснији у раду.

Мирослав Мекеровић

Зграда Дирекције Покрајинског фонда на Житном тргу у Новом Саду

за кориснике права. Контролу рада у филијалама ово одељење спроводи на исти начин као што се обавља и ревизија правоснажних првостепених решења. Трајан посао је и чишћење нетачних и непотпуних података из базе података матичне евиденције, и

године обрадили смо око 40.000 захтева, а мислим да ће их ове године бити и више – каже др Милорад Орловић, начелник овог одељења у Дирекцији Покрајинског фонда.

Сектор за информационе технологије Дирекције у Новом Саду има

Оснивати одељења за бригу о старима

Препуштени смо сами себи, а заслужили смо бољи живот, живот достојан човека

Предлог овог програма, сходно ономе што предвиђа међународни акциони програм о старењу усвојен у Бечу 1992. године на Светској скупштини Уједињених нација са темом о старењу (програм потписала и наша земља), као и одлуке Европске уније у вези са старим лицима, има за циљ да обезбеди поштовање старих људи, допринесе њиховом благостању, да спречи материјалну необезбеђеност, маргинализацију и обезбеди потребно здравствено осигурање.

Овај програм би се спроводио кроз позитивне акције у подизању квалитета и ефикасности служби и услуга које се базирају на појединачном задовољавању потреба, уз пуно поштовање разлика, активирајући учешће старих лица као активних чинилаца у друштвеном животу.

У циљу валоризације улоге старих особа као субјеката значајних за друштво, наша земља би морала да донесе закон о тзв. позитивним акцијама којима се стара лица желе задржати у породици и друштву, те њихово знање и искуство користити за добробит читавог друштва.

Наша држава мора да донесе прописе којима признаје и гарантује остваривање права старих, нарочито оних који нису у стању да се старају о себи. То би се постигло генералним планирањем, обједињујући и координирајући појединачне програме за остварење целовите политике у корист старих.

Да би се ово спровело потребно је на свим нивоима власти (од Републике до општина) основати посебна одељења за бригу о старима. Та одељења би се бавила истраживањем, анализама, проучавала би социјалне, психолошке и здравствене проблеме старих лица. Систем засниван интервенција базирано би се на следећим критеријумима: интегрисање старих лица у друштвени живот, валоризовање старих кроз све аспекте њихове личности, спречавање настајања нових случајева којима је потребна помоћ преко одговарајућих програма и успешне социјалне политике, задовољавање потреба на цело-

вит, јединствен и континуиран начин, спровођење суодговорности старих лица и њихових породица.

Као корисници предвиђених интервенција стара лица имају посебна права на исцрпне информације о социјалним и здравственим установама и службама, информације о понуђеним услугама као и о начину њиховог коришћења.

Да би се спречила маргинализација и отуђења старих лица из друштвене и породичне средине потребно је покренути акцију из области стамбене изградње ради адаптације постојећих станова и прилагођавајући их потребама рекреативно-туристичких активности, културе, превоза, настојећи да се превазиђу генерацијске разлике и укључе стара лица у друштвено ко-ристан рад.

Потребно је подстицати приступ старих особа писаним и аудио-визуелним средствима информисања, залагати се да проблематика типична за овај део популације буде разматрана у овим средствима.

Средства за потребе које смо навели обезбеђивала би се: из буџета Републике, Покрајине и општина, од продаје станова у власништву државе као и свега подигнутог средствима ПИО Фонда, повољних кредита, донација, из личних извора.

Одељења за бригу о старима бавила би се оснивањем центара за стара лица на локалним нивоима, а локални нивои би успостављали и руководили службама за помоћ у кући, смештајним и полусмештајним објектима, интервенцијама социјалног карактера кроз доброволни рад удружења основаних за помоћ старим и немоћним лицима.

Држава мора донети прописе о смештају старих лица (која су сама) у друге породице.

Новостворена организација, поред осталог, била би једини оријентир за старе особе којима је потребна помоћ, а имала би и задатак да процењује стање сваког штићеника појединачно пре него што буде упућен на мрежу социјално-здравствене помоћи; затим,

обезбеђивала би оптимални квалитет извршених услуга, као и начин њиховог коришћења, контролисала извођење здравствених услуга, признавала породицу као привилеговану животну средину, обављала активности везане за пружање информација о функционисању мреже, пружала информације о службама које постоје на одређеном терену, као и о критеријумима који су потребни за коришћење, организовала кампање ради обуке кадрова, како професионалних, тако и волонтерских, покретала кампање у циљу здравственог просвећивања старије популације.

У циљу што боље помоћи старим људима потребно је да се на терену организују службе: допунска кућна нега, полудневни боравак, дневни боравак, смештај са услугама здравствене заштите (стационари), припремање хране, те домско збрињавање.

Финансирање овога би се спроводило кроз учешће Министарства за здравство, пензијско-инвалидског осигурања, појединаца који имају могућност и донација.

Завршавајући ово скромно размисљање, не могу а да се не осврнем на то како стоје ствари у Србији. Анализе показују да нам нација стари, да сваки дан имамо све више старих људи, а већина њих живи напуштено, у беду, са високом смртношћу. Нико не покушава (осим у ретким случајевима) да се позабави овим проблемом. Препуштени смо сами себи. А држава је заборавила да без решења овог проблема нема уласка у Европску унију.

Био бих јако сретан да ово неко прочита. Верујем да има људи и са бољим предлозима. Молио бих да се јаве, па да заједно наставимо борбу јер сматрам да је генерација о којој је реч заслужила бољи живот, живот достојан човека.

Владимир Деановић

(Почасни председник Синдиката пензионера „Независност“, оснивач Савета Панчевачких сениора СПАС, добитник Новембарске награде града Панчева за 2005. годину)

УДРУЖЕЊУ ЗА ПРОИЗВОДЊУ ОРГАНСКЕ ХРАНЕ TERRAS ИЗ СУБОТИЦЕ

Биокорпа на адресу

У последњих годину дана заустављен замајац производње органске хране пре свега због недостатка новца, иако је потражња све већа

Удружење TERRAS у Србији је познато по постигнутим резултатима и ширењу идеја и иницијатива из области производње органске хране, а целовити

Биофест

Почетком новембра у Суботици ће се одржати пети Међународни фестивал органских производа Биофест који ће, уместо три, ове године због недостатка новца трајати два дана.

На њему ће се представити произвођачи органских производа из Србије, а биће одржана и конференција на којој ће бити речи о стању органске производње у региону, односно у Хрватској, Мађарској и Словенији.

процес производње хране на органским принципима „од њиве до трпезе“ разрађен је на основу стандарда Међународне федерације покрета за органску про-

од прошле године ово удружење члан и Мреже организација за очување природе земаља централне и источне Европе.

– Протеклих година изузетно се много радило, али је замајац развоја производње органске хране нагло прекинут у последњих годину дана због недостатка новца. Наравно, наши чланови који су развили посао остали су нам верни, али је нових све мање, јер држава не даје субвенције за заснивање органске производње док је пракса показала да се без ње не може – каже Сњежана Митровић.

Наша саговорница напомиње да је држава донела још 2006. године закон о субвенцијама произвођачима органске хране, али недостају подзаконски акти тако да врло мало њих и добије помоћ, што је један од разлога да производња органске хране стагнира, док је потражња за њом све већа.

изводњу (IFOAM) чији је TERRAS члан од 1991. године и прописа ЕУ. Сњежана Митровић, пројект менаџер TERRAS-а, напомиње да је

– Све више нам се јављају особе које се хране органским производима или оболели од канцера, али ми тренутно не може-

мо да задовољимо потребе тржишта, посебно Новог Сада и Београда. Оно што је заживело јесте биокорпа која се доставља на кућну адресу: један од наших највећих произвођача Јосип Мамужић из Љутова својим купцима производе доставља на кућну адресу. Жеља нам је да купимо комби којим бисмо обилазили градове у Србији и одређеног дана у одређено време људи би могли да купе органске производе – каже Митровић.

Удружење TERRAS организовало је много хуманитарних акција у Београду, а министар пољопривреде Саша Драгин и раније је пратио и подржавао рад TERRAS-а, па је покренута и иницијатива за формирање асоцијације органских произвођача Србије.

– Асоцијација би олакшала рад произвођача органске хране, а тренутно је ситуација тешка јер ниједан пројекат везан за ову област није прошао. Управо радимо два пројекта везана за ор-

ганску храну са Хрватима, а један од њих је и уношење органске хране у обданишта, што би било јако добро да се прихвати. Једно је сигурно: наши досадашњи произвођачи остаће верни органској производњи хране, а држава би требало да им олакша и овако све теже стање,

Дани отворених фарми

Јосип Мамужић, произвођач органске хране из Љутова, и још неколико произвођача из околине организују за своје потрошаче дане отворених фарми. Свако од заинтересованих тако једном недељно може да дође на њихова имања и купи свеже убране производе са њиве или да их сам убере на лицу места.

јер органска храна јесте скупља, али и много здравија, а здравље ничим не може да се плати – закључује Сњежана Митровић.

Весна Ивошевић

АЛКОХОЛ ЈЕ И ДАНАС МНОГИМА „ПОМОЋ“ У САВЛАДАВАЊУ ЖИВОТНИХ ИЗАЗОВА

Храброст за „велико представљање“

У стрепњи од губитка посла и оскудице, посеже се за пићем, а онда је, због смањене безбедности и продуктивности, боловања, па и повреда на раду, отказ готово неминован

Иако се данас, утисак је, о томе ређе говори (сем, повремено, као о проблему све млађих ученика), људи који се „храбре“ малиганима да издрже животне изазове и даље су међу нама: у сталној стрепњи од губитка посла и оскудице, све чешће посежу за чашицом, а управо то, опет, може да буде непосредан повод – за отказ. Нема више социјалних радника и психолога који се „боре за сваког човека“ као у некадашњим друштвеним фирмама, па су тим пре последице овог

Др Оливера Вуковић

Према речима др Оливере Вуковић из Института за психијатрију Клиничког центра Србије, зависност од алкохола представља значајан јавно-здравствени проблем. Дуготрајно дружење с пићем нарушава интегритет личности и међуљудске односе, ремети различите аспекте функционалности особе, укључујући и оне од важности за професију и радно место, и најчешће доприноси развоју карцинома усне дупље, једњака, дебелог црева, панкреаса, јетре и један је од главних узрочника токсичне кардиомиопатије, а изазива и алкохолну епилепсију.

– Алкохол на радном месту је посебна претња безбедности, смањује продуктивност и узрок је многобројних соматских и психосоцијалних проблема који подједнако погађају запослене и послодавце. Неопходно је да послодавци предузимају одговарајуће мере да би смањили фактор ризика од узимања алкохола на послу, али и да раднике код којих приметите овакву склоност упуте да потраже лекарску помоћ.

На тај начин било би мање боловања, повреда на раду и компликација које захтевају процену радне способности – каже др Вуковић.

Ментални живот алкохоличара је веома сложен. Њега карактерише обиље илузија и заблуда, па и општа збрка и конфузија. Алкохоличар пије, али најчешће не зна зашто, не може да објасни своју навику и зависност од алкохола. Манири понашања и осцилације расположења када су толико видљиви да стање напитости наликује манији, а трезно депресији. Алкохоличар често има две супротне слике о себи које могу да збуњују и ње-

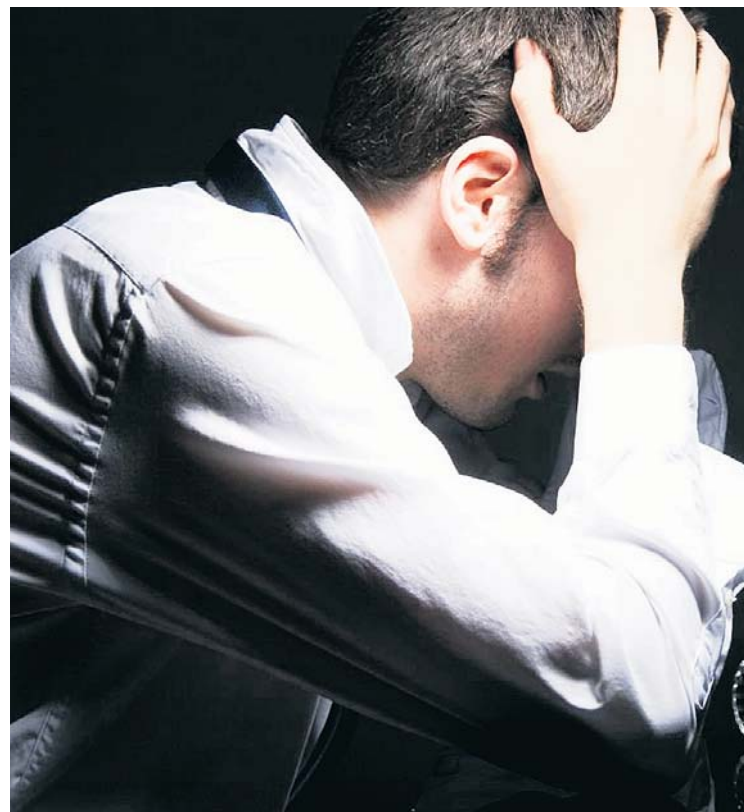
га и околину. Оваква особа се, у ствари, налази на раскршћу здравог и болесног. Има свој свет и своју реалност. Иако не мисли рационално, околина уме да верује да је у питању здраво и одговорно људско биће. Избегавајући стварност, служећи се разноразним вештинама, алкохоличар се креће само једним путем – оним који води до алкохола, са сталном мишљу како оправдати неутаживу жељу за малиганима.

– Тек недавно, студије у којима су примењене технике функционалне визуелизације откривају поремећаје различитих можданих регија. Резултати тих истраживања недвосмислено по-

Време за помоћ

Ако вас прва попије на чаша алкохола мари да попијете још коју, кад не можете да „прескочите“ ниједан дан а да у организам не унесете одређену количину малигана, кад често имате „прекид филма“ и не можете да се сетите, рецимо, с ким сте провели неко време ни када сте се и како вратили кући, када вам, да бисте се напили, треба све више и више алкохола а онда су вам довољне тек две чашице жестоког пића да бисте били пијани – добро сте закорачили у свет зависника, па је прави тренутак да се за помоћ обратите некој од специјализованих установа.

порока данас и опасније, а његово препознавање, па и излазак из погубног „врзиног кола“, препуштени самом овиснику и његовој породици.

казују да је зависност болест мозга, а да су њене клиничке карактеристике последица дисфункције мозганог ткива, као што је рецимо инфаркт миокарда болест срца. Кад кажемо „болест мозга“ тиме не негирамо важност улоге

ца је да алкохол доминира мотивационом хијерархијом индивидуе (важнији јој је од било чега другог), а прате га психо-социјалне и соматске компликације. Значи, алкохолизам није само болест мозга већ болест целог орга-

Социјална камуфлажа

Алкохоличари су обично неуредни, запуштени, подбуло и црвеног лица, препознатљивог алкохоличарског носа, испуцалих капилара на образима, плавкасте боје коже, мутних и закрвављених очију.

Али, и претерана и упадљива уредност, парадоксално, такође може бити знак алкохолизма, односно врста социјалне камуфлаже којом алкохоличар прикрива болест. Око алкохоличара се шири мирис алкохола, иако је можда тренутно трезан, јер му је кожа натопљена малиганима, има „ход клоуна“ због тога што равнотежу одржава прилично тешко. Алкохоличар често пати и од несанице, ујутру се буди с мучнином, а често и повраћа, може се уочити и дрхтање руку све док се не попије прва чашица.

психосоцијалних фактора. Зависници су, услед оштећења ових регија, изгубили способност да прилагоде понашање новонасталој ситуацији. Пацијенти су умели да ми кажу да код њих узимање дроге не изазива више никакав осећај пријатности, али да не могу да се контролишу. То није рационализација ни манипулација алкохоличара како, нажалост, и данас тврде многи алкохолози. Чињени-

низма и због тога је у питању веома особена категорија менталног поремећаја – истиче саговорница.

Да ли ће неко постати алкохоличар, кажу, није повезано са друштвеним миљеом, односно припадношћу вишем или нижем сталежу, одређеним занимањем. Ипак, за чашом и флашом најчешће посежу људи нижег образовања и лошијег материјалног стања, незадовољници и несрећници, с „грудвом у грудима“, који своју муку желе да утопе најчешће у некој „брљи“, пиву, вину. Али, чашице се не лишавају ни новинари, адвокати, писци, сликари, лекари, пилоти...

Без сумње, алкохоличару није једноставно да реши и оде, на пример, на лечење у Завод за ментално здравље. За такву одлуку потребна му је велика снага, али пре свега огромно разумевање и подршка породице, пошто таква врста професионалне помоћи захтева – сарадника у лечењу. Они који су смогли снаге и одлучили се на такав корак, након вишемесечног третмана и „великог представљања“ (причају свој живот у детаље) пред новим алкохоличарима који су дошли да се излече, напуштајући ову установу отварају светлију страну будућности.

Татјана Кршић

У ТРСТЕНИЧКОМ ДОМУ ЗДРАВЉА

Кренули теренци

На здравственој станици у селу Велика Дренова почела је реконструкција коју финансирају локална заједница и општина Трстеник. Вредност пројекта је око 4,6 милиона динара, а извођач, према уговору, треба да заврши све послове за два месеца.

– Поред те реконструкције, ових дана припремамо се за јесењи режим рада, у осталим здравственим станицама смањујемо интензитет услуга, а кренуо је и рад теренских лекара – каже др Радован Поповић, директор трстеничког Дома здравља „Др Сава Станојевић“. – Од почетка септембра осигураници у здравственим станицама у Стопањи, Милутовцу и Медвеђи могу да дају крв на анализу, чиме ћемо смањити гужве у Дому здравља. Озбиљно се припремамо за најављену епидемију мексичког грипа. Наш дом здравља је, захваљујући квалитетним и стручним услугама особља и односу према бројним пацијентима трстеничке и других општине, између 42 у Србији изабран да учествује у пројекту Министарства здравља који финансира Светска банка, па очекујемо и знатне инвестиције за даље побољшање квалитета медицинских услуга.

Д. Ивановић

У КРАГУЈЕВЦУ ДО КРАЈА ГОДИНЕ

Пресађивање бубрега

Клиника за урологију, нефрологију и дијализу Клиничког центра у Крагујевцу, како је најављено, до краја године биће спремна да обавља трансплантацију бубрега.

На овој клиници се, иначе, лечи нешто више од 200 пацијената којима су бубрези изгубили функцију, а већина долази три пута недељно да би по четири сата били прикључени на апарате.

Како сазнајемо, за ову врсту здравствених захвата набављена је најсавременија опрема, обезбеђен простор и обучени тимови лекара.

Оцењује се да је ово најбоље решење, како за пацијенте тако и за установу. Пацијентима би вишеструко био побољшан квалитет живота, а здравство штеди знатне суме новца јер дијализа једног пацијента годишње кошта од 1,2 до 1,7 милиона динара.

П. П.

САВЕТИ ИСКУСНЕ ДОМАЋИЦЕ

Мусака без меса

Мусака је популарно јело у нашој земљи, најчешће се прави од кромпира, али може да се припрема од великог броја намирница. Битно је да се јело спрема у две фазе.

У првој фази намирнице се термички обрађују тако да могу одмах да се користе, као на пример: блитва, спанаћ или кељ се бланширају (кувају 1-2 минута), оcede и исецкају; млевено месо се испржи са ситно сецканим црним луком, односно барено месо или риба (очишћена од костију) самеле се или ситно исецка; кромпир се скува у љусци, ољушти и исече на танке колутове; парадајз се ољушти, исецка и пропржи да испа-

Од патлиџана и тиквица

Око 500 г плавог патлиџана и 2-3 мање тиквице исећи по дужини и пропржити; 500 г печених паприка ољуштити, одбацити семе и исећи на траке; исећи на танке колутове 500 г парадајза; издробити или нарендати 300 г пуномасног белог сира. У посуду ређати поврће и сваки ред посути зачинским лишћем по жељи или различитим, на пример, парадајз босиљком, тиквице мирођијом, итд. У средину сипати сир. Попрскати са 2-3 кашике уља или једним децилитром киселе или неутралне павлаке или киселог млека помешаног са 0,5 дл млека.

Од бундеве и пиринча

Обарити у супи 700 г бундеве исецкане на коцкице, па у половину умешати децилитар густог парадајз сока и распоредити у посуду; преко тога ставити 300 г обареног пиринча помешаног са 200 г нареданог сира и прекрити остатком бундеве помешане са једним децилитром павлаке; измешати два улупана јајета, по пола кашичице соли и белог бибера и два децилитра киселог млека или јогурта и прелити јело.

Од бораније и соје

Пропржити сецкану главицу црног лука, умешати 500 г исечене бораније, кашицицу сувог биљног зачина и пирјанити док боранија не омекша; држати у води пола сата 200 г сојиних љуспица, оcedити, налити чистом водом и скувати, оcedити и умешати пола кашичице бибера и кашику першуна; у 100 г обареног пиринча умешати сецкану везу мирођије; у посуду распоредити пола количине бораније, па пиринач, затим соју и завршити остатком бораније; поређа-

ти колутове два парадајза и прелити мешавином једног децилитра млека и два улупана јајета.

Од печурки и јаја

Пропржити сецкану главицу црног лука, додати 600 г исецканих печурки и пирјанити док не уври сок, па додати кашику першуна и пола кашичице бибера; исећи на колутове шест тврдо барених јаја; исећи на колутове 2-3 кифле и прелити их млеком; у посуду ставити ред кифли, ред јаја, ред печурки док се све не утроши, завршити кифлама и прелити са два децилитра павлаке.

(У следећем броју:
са месом или рибом)

Пензионерка Кова

ри део сока; тиквице и плави патлиџан се исеку по дужини дебљине до један сантиметар, посоле или поспу сувим биљним зачином, па се, кад пусте сок, оcede, уваљају у брашно (пожељно, интегрално) и пропрже с обе стране; пасуљ, пиринач и жито се скувају, оcede и пасуљ мало пропасира; купус се ситно исецка, посоли па, кад омекша, притиском рукама се оcedи и мало пропржи, односно, кисели купус се мало пропере, оcede, исецка и пропржи.

У другој фази, намирнице се слажу у поуљену ватросталну посуду која може да се изнесе на сто, у појединим рецептима се прелију млеком, умућеним јајима или нечим другим и кратко запеку у рерни (десетак минута).

Према избору онога ко кува, количине појединих намирница могу да се повећају или смање.

Поред поменутих намирница, јело може да се припреми и од шаргарепе, печурки и др.

Може ли обичан човек да изађе на шор и да претреса с комшилуком животна питања, или ће и њих оптужити за противзаконито окупљање

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Није баби МИЛО

И ју, дете моје, какав сам тежак сан ноћас уснила! Као, седимо ми прид мрак на клупици на шору, и гледимо децу што се враћају из школе. Онако малени, погнути испод оних торбака које носе, више личе уморним паорима на крају дана него разиграним основцима. И таман што помислих како од оне дечурлије, што су се ономад у ово доба играла орајима и пре и после школе, нема више ни говора, а Јулкица поче да прича о свом градском унуку петаку.

Кад му се сложи распоред часова са српским (четири уџбеника и велика свеска), математиком (дебела књижурина и такав радни лист, плус повелика збирка задатака и свеска), географијом (књига, атлас, радне и друге свеске), не би му требало ништа више у онај његов торбак. Али, 'оћеш! То је само за три часа. Ди су ствари за још три предмета, па за приватни енглески, и за тренинг после школе... Док је био мањи, а она млађа, чешће је ишла код њих па му носила торбу до школе, спрема-ла ужину да не би јео ону нездраву храну на одмору, и соколила га кад је долазио уморан да напише нешто од домаћег, јер сутра можда неће стићи.

Прикључи се Милеса дивану како је све то за школу скупо, а сад по новом, сваки учитељ и наставник бира књиге по којима ће се те школске године учити. Нема више наслеђивања књига од старије браће и сестара. Хтеде она још нешто да каже, ал' је прекину кум Стева који поче да спомиње редом министре – од образовања, од трговине, од еконо-

мије; заурла на оне који примају плате за демографију, за бригу о деци, и чак се сети да је читао како имамо Завод за унапређење образовања и васпитања и Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, а деци нам све искривљеније кичме од тог терета и слабијих резултата у учењу.

И не знам више кога се све није сетио и чије име није изговорио оним својим брундавим гласом. Пробале смо, нас три бабе, да га смири-мо и стишамо да не ремети сеоски мир, ал' не вреди. Већ је заладило и почело се смркавати, а и диванити се више није могло од његове галаме, па почесмо устајати с клупице, придржавајући се једна за другу.

Кад ти, из оног мрака, засијаше рефлектори пут нас и са свих страна притрчаше неки, претећи нам да се не мрдамо. Следи ми се крв у жилама, па остадох ни тамо ни вамо, у ваздуху над клупицом. Препадох се да не почиње нека инвазија, па ови у униформи дошли да нас спасу. Милеса и Јулкица само дрхте и не мрдају, ал' кум Стева, храбро, нема шта, пита шта се дешава!? Ућуткаше они њега – није он ту да пита него ће одговарати и он и цела група за противзаконито окупљање, а он приде што је спомињао министарска и друга имена.

Сад, не сећам се, љуби те баба, да л' су нас ома хтели водити у затвор ил' код судије. Обли ме ладан зној и пробудих се.

Кроз прозор, између грана оног нашег великог ораја, улази месечина. Шифоњер се црни из свога ћошка.

Чујем како лају сеоске кере. Устанем из кревета, напијем се воде и узмем мало шећера, за сваки случај. Да ме не лупне инфаркт од страха претрпљеног у сну, па шта ћете онда? Ко да ме вода по докторима, ко од вас има толико времена.

Вратим се опет у кревет и почнем да цвокоћем од ладноће, и од свега. Срећа да сам скинула зубе, иначе би ми се и протеза сломила. Другу не бих никад ни направила. Гледим у ону перјану дуњу наврх шифоњера, жалосна што ти не реко да ми је скинеш кад си била прошли пут. Ондак устанем, па у креденац по чашицу, а у шпајз по ракију. То кум Стева увек попије – због циркулације. Вратим се у кревет и нешто почнем мислити како стварно више ништа није као пре, па чак ни народне изреке. Увек се говорило „што је баби мило, то јој се и снило“! Није баби ово мило и не знам што ми и дође у сан. Да ме поплаши, да више не идем на шор него да са мојим бабама седим у авлији, да причамо о зимници и којечему. А бојим се, право да ти кажем, и за оног кума Стеву. Да му преко уста ставе фластер, на стомак би проговорио!

Угреја ме она ракијица, стоплиле ми се и ноге и руке, ал' неће сан на очи. И ондак почнем да бројим овце. Замишљам стадо на обасјаном пропланку, па бројим једну по једну. Кад оно, свака избројана иде пут мене, па кад ми приђе, упиљи се у ме, а глава јој није овчија, него људска.

Устадох, чедо моје, из топлот кревета и одох у кујну да требим пасуљ.

Унука Ика

ОБЕЛЕЖЕН МЕЂУНАРОДНИ ДАН СТАРИЈИХ ЉУДИ – 1. ОКТОБАР

За безбрижнију старост

Процене да ће до 2052. број људи који имају више од 65 година порастати до 27 процената укупног становништва Србије

Стари захтевају акцију – био је мото овогодишњег 1. октобра, Међународног дана старијих особа, који се у нашој земљи обележава 18. пут. Овом приликом, посебна пажња посвећена је правима старијих и настојањима да се у друштву разуме и препозна њихов допринос.

садашњих 17 одсто становништва).

Први октобар пратиле су многобројне манифестације, а свечана прослава празника људи трећег доба одржана је у Дому Војске Србије у Београду. На промотивно-информативним штандовима корисници неколико геронтолошких цен-

Србија има разлог више да не заборави овај датум пошто је њено становништво међу најстаријим у свету, заузима неславно четврто место и прогнозу да ће се до 2052. број људи изнад 65 година увећати за још око десет одсто (са

тара и организација које раде с најстаријима излагали су своје рукотворине (плетене ствари, украсе, накит, слике...), лекари и сестре домова здравља мерили су крвни притисак и давали савете за здравији и квалитетнији живот, а невла-

дине организације делиле лифлете о својим активностима. И ове године, као и лане, званицама су се богатим програмом представили станари Дома за старе „Бежанијска коса“.

Обраћајући се присутнима, углавном времешним суграђанима, Зоран Мартиновић, државни секретар у Министарству рада и социјалне политике, пожелио им је добро здравље и дуг живот.

– Национална стратегија о старењу донета је 2006. године, али је до сада мало учињено да живот људи трећег доба буде квалитет-

нији. Предстоји усавршавање овог документа кроз реформу пензијског система и целокупне социјалне заштите, да би старост била мало безбрижнија и квалитетнија. Очекујемо да закон о социјалној заштити буде готов до краја године – истакао је Мартиновић.

Шатор испред Дома Војске медицинска екипа Дома здравља „Вождовац“ претворила је у прави мали „базар здравља“, где су старији пролазници могли да провере здравствено стање (притисак, тежину, висину..).

М. Иванчајић

Свечани скуп: доживети стоту

На свечаној седници Клуба старих „Зрело доба“, одржаној у Дому Црвеног крста у Зајечару 1. октобра, на Међународни дан старијих, после поздравне речи Слободанке Петровић, председника и оснивача Клуба (који, осам година по оснивању, броји више од стотину чланова), изведен је краћи културно-уметнички програм. Актери програма, насловљеног „Доживети стоту“, били су стари и млади, чланови Клуба

тимочких хумориста и сатиричара „Сергеј Лајковић“, женска певачка група „Славуји са Белог брега“ предвођена пензионерком Негицом Миловић, чланови секција школског КУД ОШ „Љубица Радосављевић Нада“. Ученица трећег разреда Анђела Богдановић, као и пензионерке Маргица Ђорђевић и Слободанка Петковић добиле су поклоне за допринос квалитету програма.

М. Славковић

У ПОСЕТИ НАЈСТАРИЈЕМ ШАПЧАНИНУ

Глишо мерка стоту

На Дан старијих, 1. октобра, и поводом почетка „Месеца солидарности са старим лицима“, представници Центра за социјални рад Шабац посетили су Глишу Алфировића (97), ако не најстаријег онда једног од најстаријих Шапчана.

Поводом рођендана, деда Глиши су донели пригодне поклоне, а геронто домаћица му је проверила крвни притисак и шећер у крви. И ова контрола је показала да је здравље слављеника јако добро. Како рече, од када зна за себе умерено једе и пије. У овим годинама није чудо што су му мало попустили слух и вид. Мада рођаци уз осмех рекоше да деда Глишо непогрешиво види да узме чашицу ракије...

Ваља рећи да је Глишо Алфировић учесник НОР-а као борац Ма-

чванског партизанског одреда, да је био затворен у логору на Старом граду у Шапцу, па на Бањици, али и у Матхаузену. Када се вратио, имао је само 34 килограма. После ослобођења, Глишо се вратио пољопривреди и одгајању коња (то му је био хоби и велика љубав). Старост је дочекао без личних примања и прихода, али

Здравље га добро служи

У друштву гостију

је стамбено обезбеђен (има кућу у шабачком насељу Касарске ливаде), па, на основу уговора о доживотном издржавању, бригу о њему води синовница Мирјана током дана, а ноћ са дедом проводи Мирјанин син.

Присутни рођаци и комшије рекоше да су сви Алфировићи дуговечни, а и Глишина супруга Ђурђија, која је умрла прошле године, имала је 90 година. Нису имали деце, али су усвојили синовицу.

Посета је завршена жељом представника Центра, штампе, а и самог Глише да се поново виде за његов стоти рођендан.

Б. Радовановић

ПОЖАРЕВАЦ

Концерт на дар

Пожаревачки центар за културу у сарадњи са Градском пензионерском организацијом приредио је почетком месеца несвакидашњи културни догађај најстаријим Пожаревљанима: празник су им игром и песмом честитали чланови Пензионерског културно-уметничког друштва из Београда и Градског ансамбла игара и песама из Пожаревца. Било је то вече које се дуго препричавало.

Представник пензионерске организације искористио је прилику да саопшти неке чињенице које илуструју положај око 15.000 пензионера у Пожаревцу, Костолцу и околним селима, као и шта се чини да им се помогне:

– Годинама набављамо угаљ под веома повољним условима, на тај начин се годишње огревом обезбеди око 1.500 наших чланова, око 2.000 пензионера

обухваћено је разним културно-рекреативним садржајима, више стотина остварује право на разне облике социјалних давања и помоћи, а близу 1.000 пензионера има право на бесплатне лекове и бесплатан аутобуски саобраћај. У октобру ћемо посетити један број чланова, уручити им пригодне пакете и поразговарати о проблемима које имају – рекао је пр Мирослав Степановић.

С. Е.

ПРОКУПЉЕ

Награде највреднијима

И у Дому за смештај и негу старих у Прокупљу, који има око 180 корисника, свечано је обележен Међународни дан старијих. Програм су извели чланови КУД Абрашевић и на отвореној сцени добили громке аплаузе, а најуспешнијим корисницима у појединим областима уручене су пригодне награде.

По традицији, и овог пута проглашена је најуређенија соба. Занимљиво је да је признање отишло – у руке мушкарца, Ибрахима Кедића, за чију собу кажу да је као апотека.

Међу корисницима који између два празника вредно помажу запосленима у чишћењу дворишта, вешерају, кухињи... највредније су биле Загорка Кутлача и Сребра Ранђеловић. Најлепше ручне радове и највећи број урадиле су Душанка Татић и Радојка Рогановић.

Дом старих у Прокупљу има веома богату библиотеку. Највећи број књига за годину дана, више од 80, прочитала је Милица Лежаја, а награде су припале Милану Томовићу и Миладији Стошковић за десетогодишњи непрекидни боравак у дому.

По речима директора Мирослава Спасовића, „Месец солидарности са старима“ у дому ће бити обележен многобројним манифестацијама.

Ж. Димкић

И ОВЕ ГОДИНЕ У СОКОБАЊИ

Друга Олимпијада трећег доба

Међународни дан старијих, 1. октобар, и ове године – други пут – обележен је Олимпијадом спорта, здравља и културе људи трећег животног доба у Сокобањи. Од 30. септембра до 4. октобра, у организацији Савеза пензионера Србије и Националне фондације за хуману старост „Др Лаза Лазаревић“, на овом скупу учествовало је више од пет стотина људи из сто градова и општина Србије, Републике Српске, Црне Горе, Словеније и представника наше дијаспоре из Хамбурга у Немачкој, и још стотинак гостију и чланова Организационог одбора.

– Србија спада међу четири земље са најстаријим становништвом у свету, старење се наставља, и за такву појаву још немамо адекватан одговор на демографском, економском и друштвеном плану. Положај старијих није онакав какав бисмо желели, десет одсто људи старијих од 65 година живи испод линије сиромаштва – рекао је министар за рад и социјалну политику Расим Љајић, обраћајући се учесницима Олимпијаде.

Према речима министра Љајића, у наредној години биће учињен низ законских и практичних корака на унапређењу положаја људи трећег доба – реч је о отварању дневних центара у општинама у којима не постоје и развоју услуга помоћи у кући, посебно у сеоским домаћинствима. Нарочиту улогу требало би

Победници

У оријентационом кросу прва је била екипа УП ЈРБ Београд, друга УП СМУП 2 Београд, а трећа УВП Нови Београд

У пикаду, међу женама најуспешнија је била Ержика Пилмајер (Ковачица ООП), друга Драгица Николић (Ниш – Пантелеј) и трећа Милорајка Митровић (Косјерић 2); код мушкарца, први је био Миладин Лучић (Пријепоље ООП), други Вукашин Станковић (Суботица ООП), а трећи Петар Ружић (Младеновац ООП).

У стрелаштву за жене прво место освојила је Јасминка Миленковић

(Сокобања), друго Симка Јовановић (Ђуприја 1), трећа Драгица Ивковић (Свилајнац 1); међу мушкарцима, најштријег ока био је Златко Трајковић (екипа Хамбург), други Зоран Николић (Ниш – Црвени крст), а трећи Гојко Поповић (Београд СМУП 2).

У шаху, Радојка Матијашевић (Гроцка 2 ООП) и Емица Маринковић (Параћин 1 ООП) поделиле су прво, а Десанка Фон Бизмарк (Хамбург) и Дубравка Матовић (Звездара ООП) треће место; међу мушкарцима, први је био Милорад Кнежевић (Београд СМУП 1), други Витомир Станковић (Ђупри-

ја 2), а трећи Ђорђе Крне-та (Београд СМУП 1).

У риболову, најуспешнија је била Мира Стевановић (УВП Чачак), друга Гвозденија Јовић (Бања Ковиљача 2 ООП), трећа Љиљана Јокић (Бања Ковиљача 2 ООП), док је међу колегама Зоран Тасић (Сокобања 2) био први, Живота Китановић (Нишка бања) други, а Слободан Стојковић (Ниш – Палилула) трећи.

У генералном пласману, победник Друге олимпијаде је екипа Савезног МУП-а 2 из Београда, друго место заузела је екипа Сокобање, а треће екипа Пријепоља.

Петар Миљковић (десно) са Милошем Немањићем и Драганом Динић

Василије Белобрковић отвара Олимпијаду

Испред хотела, за дуго сећање

да има нови закон о социјалној заштити који би, најавио је Љајић, требало да буде донет до краја године: њиме би се створили услови за бољи правни основ даљег унапређивања положаја старих.

Олимпијада људи трећег животног доба, према речима др Милоша Немањића, председника Геронтолошког друштва Србије, један је од начина да старији људи промене став према сопственом, али и према друштвеном животу, да се интегрисају у животне токове уопште.

Учеснике друге Олимпијаде поздравио је и Дане Корица, легенда нашег спорта, олимпијску заставу подигао је најстарији такмичар, 94-годишњи Петар Миљковић из Ниша, а фолклорно друштво из Сокобање извело је пригодан програм.

Иначе, такмичари су се надметали у пет дисциплина: оријентациони крос (82 екипе), шах, стрељаштво (188 такмичара), пикадо (232) и риболов. Најбољим појединцима и екипама додељене су медаље, захвалнице и дипломе, а свеукупни победници су добили и пехаре.

Организована су и предавања о геронтолошким капацитетима у Србији, ванинституционалној помоћи старима и здравим стилевима живота.

Одржавање Олимпијаде помогла је Скупштина општине Сокобања

Видак Масловарић

Улов од два грама

Киша је омела већину од 80 пријављених такмичара да оду на Бованско језеро. Ипак, тридесетак најупорнијих, и поред савета организатора да је боље да одустану, нису хтели ни да чују. Организатор Олимпијаде је, стога, купио кишне кабанице па је дисциплина риболов одржана.

Улов је био врло скроман, али је расположење било на висини. Добијен је и негативни рекордер, Живорад Бирчевић из Лазаревац, који је успео да упеца рибицу од два грама, за шта је посебно награђен.

Стигли и Срби из Немачке

Злато у трци живота

Забава до зоре

Поподневни предах

Шта је криза за олимпијце

Организациони одбор Олимпијаде, по речима Драгане Динић, секретара Геронтолошког друштва Србије, суочио се са два изузетно велика проблема: свињским грипом, који је на срећу мимоишао олимпијце, и са економском кризом, због које су им сва министарства ускратила финансијску подршку, као и донатори на које су рачунали.

– То што је Олимпијада ипак одржана можемо да захвалимо самим учесницима, који су инсистирали да не одустајемо и који су на бази самофинансирања дошли у Сокобању. Њихово је објашњење било да су преко главе претурили многе кризе, па ће и ову, али немају времена да чекају да све кризе прођу – каже Драгана Динић.

Малобројни донатори су скромним донацијама изузетно помогли одржавање Олимпијаде: Удружење пензионера СМУП-а, Народна банка Србије, Призма Крагујевац, Телеком Србија, Градска организација пензионера Београда, АМС Србије, Термоинжењеринг Београд, Делта Макси, Асоцијација „Спорт за све у Србији“, Министарство здравља (путем пројекта), амбасада САД, Вита релакс Београд, Компанија Асистел, Аудиовокс и Сениор плус – Липовичка шума.

И ове године олимпијцима су гостопримство указали ХТП Лептерија и хотел „Здрављак“.

КРАГУЈЕВАЦ

Трећи фестивал стваралаштва старих

У Крагујевцу је одржан Трећи фестивал стваралаштва старих (од 1. до 7. октобра), који је завршен уручивањем награде за најбољу песму и кратку причу на тему „Крадљивцу времена супротстављам снове“. Прва награда припала је Слободанки Луковић, друга Славици Симовић а трећа Радмили Ристићу.

У такмичењу певача аматера у извођењу изворних народних песама победила је Викторија Маринковић, из села Драгобраћа, друго место пропало је Момири Турањанин, а треће Радојки Милановић. У

прављењу пецива, надметању названом „По бакином рецепту“, највештија за слано пециво била је Зораида

Симовић, испред Душице Милић и Мирославе Лекић; најбољи слатки колач испекла је Нада Коцић, друга је била Радинка Властелица, а трећа Светлана Атанацковић.

Изложени су ручни и уметнички радови корисника Геронтолошког центра и Дневног центра за старе, а на изложби „Мост генерација“ представљени су радови настали у институцијама које окупљају младе. У Драгобраћи је организовано Шумадијско прело, с поставкама старих предмета с етномотивима.

П. Парезановић

РУМА

Вредне руке корисника

Геронтолошки центар „Срем“ из Руме, поводом Међународног дана старијих, у Културном центру у Руми уприличио је продајну изложбу ручних радова које су корисници направили током радне терапије. Свечаности су присуствовали председник општине Рума Горан Вуковић, саветница у Покрајинском заводу за социјалну заштиту Татијана Грнчарски, као и многобројни сарадници и пријатељи, а специјални гост програма била је Анђелка Говедаревић, дугогодишњи пријатељ ове установе.

И. М.

ЖУПСКА БЕРБА У АЛЕКСАНДРОВЦУ

Вино и љубав нису

Овогодишња „Жупска берба“, 46. по реду, одржана је, већ традиционално, последњих дана септембра. Манифестација, која је одавно постала име и презиме Жупе, окупила је више од 500.000 људи које су срдечно услуживали винари у винској улици, говорећи да одавно није била тако добра берба, а ни тако квалитетно вино. Посетиоци су се тискали око фонтане вина, јединствене атракције у свету, где су им прелепе Жупљанке у народним ношњама, из стаклених кондира сипале чувену „ружицу“. Мало даље, пекао се во на ражњу...

Нису мањкала ни културно-уметничка збивања. У центру пажње био је Музеј винарства и виноградарства у којем је промовисана најновија књига осведоченог Жупљанина Мирослава

ШАБАЦ

Слике за празник

У шабачком Геронтолошком центру, поводом „Месеца солидарности са старима“, отворена је изложба слика које су уметници овог града урадили летос у сликарској колонији „Река пријатељства“. Све слике настале на досад одржаним колонијама налазе се у Центру и оплемењују тамошњи простор и, према речима његовог директора Милана Поповића, заокупљају пажњу старих који прижељкују да се и они једном нађу на некој од слика.

Овогодишњи дародавци дела били су: Жељко Драгићевић, Милица Вулић, Владисав Арсенивић, Стојан Аничич, Стојанка Симић, Вера Гајић, Иван Вујанић, Никола Младеновић, Ружица Павловић Влаховић, Владета Мишковић и Драгослава Станковић, чланови Удружења ликовних стваралаца Шапца.

Б. Радовановић

АЛЕКСИНАЦ

Старима у част

И ове године Црвени крст Алексинца укључио се у обележавање 1. октобра – Међународног дана старијих. Тим поводом, активисти ове хуманитарне организације у просторијама Општинске организације пензионера организовали су акцију бесплатног мерења крвног притиска.

Према речима секретара Црвеног крста Топлице Ђорђевића, до краја октобра у Геронтолошком центру „Јеленац“ биће одржана традиционална приредба у част станара овог центра, на којој ће, поред осталих, учествовати и ученици алексиначких основних школа.

С. Илић

У ГЕРОНТОЛОШКОМ ЦЕНТРУ ВРБАС

Физикална терапија

Поводом Међународног дана старијих, у Геронтолошком центру Врбас пуштен је у рад нови клуб за физикалну терапију за који је Извршно веће Војводине издвојило 971.000 динара.

Према речима Радмиле Мусић, директорке Геронтолошког центра, тим новцем купљени су ласер, ултразвук, уређај за електромагнетну терапију, парафин и друге справе. Услуге физикалне терапије ће, осим бака и дека из Центра, моћи да користи и локално становништво.

Осим званица из локалне самоуправе, овом догађају присуствовала је и Новка Мојић, покрајински секретар за социјалну политику и демографију.

М. Мектеровић

Радмила Мусић, др Жељко Видовић (локална самоуправа) и Новка Мојић

У кризи

– Буце Мирковића „Моја Жупа, моја Океанија“, приређена изложба фотографија с еколошком потком и у коме је љубитељима музике и поезије разгаљивао душу професор др Слободан Јовић. Путнике намернике без даха су оставили чланови КУД „Коло“, жупска свадба са давнашњим свадбарским свечаностима на овим просторима, дечји маскенбал, циновски српски опанак на точковима препун грожђа...

Четири септембарска дана, од 24. до 27, посвећена берби грожђа оправдала су њен овогодишњи слоган „Вино и љубав нису у кризи“.

Т. Кршић

У ШИДУ СМОТРА ХОРОВА ПЕНЗИОНЕРА ВОЈВОДИНЕ

Она која срце дира

Умилна, снажна, нежна – она која срце дира, рекли су за хорску песму млади водитељи Смотре хорова пензионера Војводине која је 2. октобра, уз подршку локалне власти и Савеза пензионера северне српске покрајине, а у организацији Општинског удружења пензионера Шид, одржана у Културном центру овог града. Сви који су имали прилику да чују песме у извођењу 12 хорова

Долазак пред Културни центар

чи, тамбураши, диригент и публика.

Хор „Сунчана јесен“ из Кикинде отпевао је „Српкињу“, лесковачка певачка група „Невен“, препознатљива по неговању изворних народних песама, извела је „Софку“, „Ој, Ленко“... Хор новосадских пензионера „Исидор Бајић“, који наступа од 1970. године, отпевао је неколико песама из богатог репертоара на српском језику и језицима народности, док је хор „Златна јесен“ из Панчева певао љубавне песме, јер њих највише воли.

Осим композиција Стевана Мокрањца и Исидо-

Диригенти

људи трећег доба, под диригентском палицом Светозара Којића, дуго неће заборавити ову манифестацију.

Поздрављајући учеснике Смотре, председник шидске општине Наташа Цвјетковић обећала је подршку активностима најстаријих, док је Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, захвалио свима што и поред великих материјал-

них проблема негују културне вредности и чувају традицију народа.

Хендлова музика и староградске песме из Покраји-

Антонија Пешић, песама на неколико језика (српском, румунском, мађарском и латинском) никог нису оставили равнодушним. „Ро-

Добродошлица

„Јесен живота“ за крај

не само су део репертоара којим су се публици представили апатински пензионери. Вршчани, које већ 24 године успешно води

мантичари с Бегеја“ за ову прилику компоновали су песму „На шидском фронту“, а у њиховом извођењу „Тихо, ноћи“ уживали су пева-

ра Бајића, женски хор из Сомбора извео је баладу о мајкама која је разнежила све присутне у сали. „Сремци“ – хор општинске организације инвалида рада и старосних пензионера из Сремске Митровице завршио је наступ препевом мађарске народне песме „Даћу све“, а мешовити хор пензионисаних Суботичана одабрао је „Очи чорније“, „Ла палому“...

Задовољство да се у име свих учесника опросте од публике припало је шидском хору „Јесен живота“ који је то учинио песмом „Диван је киће-ни Срем“.

Ика Митровић

Уштивавање пред наступ

ПРИБОЈСКИ ПЕНЗИОНЕРИ ИМАЈУ ПОДРШКУ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Прегледи без чекања

У општини Прибој има око шест хиљада пензионера, толико и запослених, док је на евиденцији Националне службе за запошљавање више од седам хиљада незапослених. Пре две деценије у граду на Лиму било је 14.000 радника, а само 2.000 пензионера.

Радован Ривчанин

– То довољно говори о социјалном стању у општини на тремеђи Србије, Црне Горе и БиХ – каже професор Радован Ривчанин,

председник Општинске организације пензионера и одборник ПУПС-а у локалној самоуправи. – Међу овдашњим пензионерима много их је са примањима испод осам хиљада динара. Организација чини све да им помогне. Примера ради, овог лета обезбеђено је 1.100 кубика огревног дрвета по цени од 3.290 динара за кубик, уз шестомесечну бескаматну отплату. Поред тога, набављамо свежу пилетину, сухомеснате производе и мед по знатно повољнијим условима у односу на локалну трговину.

У овој години о трошку Фонда ПИО 48 пензионера ишло је на десетодневни одмор у неку од бања, а 150 чланова ове организације у јуну и септембру имали су бесплатно двочасовно коришћење базена у Прибојској бањи.

На недавном излету у Дрвенград

Захваљујући учешћу у локалној власти која партиципира превознику „Јањушевић“ у Прибоју, пензионери имају бесплатан превоз на свим релацијама ове општине и повлашћену возњу од 30 одсто на свим линијама поменутог превозника у међуградском саобраћају. Са овим бенефицијама пензионери уштеде једномесечну пензију у току године, а

они који живе на селу износ двомесечне пензије за пласман вишка својих производа које допремају на једну од две пијаце у граду.

Више од три хиљаде пензионера животну су осигурање код „Дунав осигурања“. Однедавно, пензионери имају амбуланту у Населу, чије услуге користе без чекања и претходне најаве.

Ђ. Миловановић

КРАГУЈЕВАЧКО УДРУЖЕЊЕ „КНЕГИЊА МИЛИЦА“

Тона хране за најугроженије

У последњих неколико месеци две стотине активисткиња Удружења жена „Кнегиња Милица“, основаног марта 2007. године са циљем неговања традиционалних друштвених вредности, посетило је око стотину породица у седам села општине Крагујевац. Оно што су затекле било је више него поразујуће: изузетно лоши животни услови чланова тих домаћинстава, праћени недостатком материјалних

и других услова за нормалну егзистенцију, као и изостанак помоћи шире друштвене заједнице. Посебно тешка ситуација је у домаћинствима у којима су остала само стара и болесна лица, која нису у стању да се брину о себи.

Удружење жена „Кнегиња Милица“, у сарадњи са Центром за социјални рад „Солидарност“, евидентирало је више од две хиљаде пензионера из Крагујевца и околине чија су месечна примања између 1.700 и 4.000 динара. Уз помоћ донатора, Наташе Томпсон из Лондона и још две хуманитарне организације, обезбеђено је хиљаду килограма хране и других животних намирница и подељено најугроженијим старачким домаћинствима у Цветојевцу, Јовановцу, Корману, Чумићу и другим шумадијским селима.

М. Сантрач

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Аларми за плач беба

Маја Стојановић, са супругом Милорадом и сином Дарком, са беби-алармом

Помоћник министра за рад и социјалну политику Владимир Пешић, у прсторијама Савеза глувих и наглувих Србије у Београду, уручио је десет беби-апарата мајкама са оштећеним слухом. Међу добитницама овог аларма за плач беба била је и Маја Стојановић, члан Општинске организације глувих и наглувих Смедеревске Паланке.

Иначе, ови беби-аларми уручени су крајем септембра, на Међународни дан глувих и наглувих.

Сл. К.

Чари винске улице

Крушевачки окружни одбор пензионера, састављен од представника општинских организација Александровца, Бруса, Варварина, Трстеника, Ћићевца и Крушевца, који седнице одржава увек у другом општинском центру, овог пута је за састанак одабрао Александровац. Ово стога да би, после радног дела, чланови Окружног одбора могли мало да осете и чари Жупске бербе.

ПАНЧЕВО

Помоћ уметника

У галерији Синдиката пензионера „Независност“ у Панчеву 20 ликовних стваралаца из Београда, Панчева и (двојица) Монастира (Тунис), представило је своје радове.

Славко Бјелајац, председник панчевачког Синдиката пензионера „Независност“, захвалио је уметницима који су учествовали у летошњој ликовној колонији у синдикалним просторијама и даривали им тада урађене слике.

– Наша синдикална организација богатија је за 25 слика, углавном уља на платну и пастела. Неке слике ћемо продати да бисмо обезбедили средства за наше активности, остале ће красити наше просторије. Надамо се да ће се и убудуће уметници одазвати позиву и учествовати у сличним акцијама да помогну активности Синдиката пензионера „Независност“ – каже Бјелајац.

Изложби је, поред чланова општинских организација и гостију, присуствовао и Петар Митровић, председник Републичког синдиката пензионера „Независност“. Пријатној атмосфери допринели су музиком и песмом чланови музичке секције Синдиката, па је дружење домаћина и уметника настављено до касних вечерњих сати.

М. И.

ЗАЈЕЧАР

Признање у Бугарској

Чланови КУД „Пензионер“ из Зајечара, који већ шест година учествују на Међународном фестивалу „Златна јесен“ у Врацу (Бугарска), недавно су наступили и на Шестом фестивалу песама „Златна царица – Кнеж 2009“ у истоименом бугарском градићу: извели су сплет српских песама.

Женској групи певача КУД „Пензионер“, предвођеној солистом Вером Димитријевић, припао је „Лауреат“ – највише признање бугарског фестивала, а уручио га је Симеон Шарбановски, кмет општине Кнеж. Запажени су били и певачки дуети Vere Костић и Vere Димитријевић, и Десанке Станковић и Цане Јовановић, као и фолклорна група зајечарских пензионера која је извела сплет влашких игара.

М. Славковић

На седници се разговарало како да се на најбољи начин помогне пензионерима, поготову онима лошег материјалног стања (новчана помоћ, лекови, превоз, зимница, огрев, позајмице, кредити, бање...), али и како да се живот најстаријима учини занимљивијим (излети, дружења, друштвене игре...).

Указано је на то како се Савез пензионера Србије и његови представници у органима власти боре да се у време економске кризе не смање припадности пензионера.

Ђуро Перић, в.д. председника Савеза пензионера, а и многи чланови Одбора говорили су о важним документима као што су, на пример, споразум о удруживању у Савез пензионера Србије и његов статут, али и о сивој економији која осиромашује Пензијски фонд, о све мањем броју запослених и све већем броју пензионера...

Р. Мајдевац

ТИМОЧКА КРАЈИНА

Стваралаштво жена

У Зајечару ће се 29. октобра одржати 10. смотра народног стваралаштва жена пензионера Борског и Зајечарског округа.

Према речима Стојана Нешића и Јованке Филимоновић, председника и заменика председника Организационог одбора ове регионалне смотре, очекује се учешће више од 400 пензионера Тимочке крајине, као и гостију из Браничевског округа.

Смотра ће се одржати у сали Позоришта „Зоран Радмиловић“, а пензионери-аматери ће се надметати у хорском и групном певању, одмериће се вокални и инструментални солисти, литерарни ствараоци и рецитатори, као и фолклорне групе у народним играма.

Дружење ће се после програма наставити у хотелу „Србија Тис“ у Зајечару.

М. С.

ПРОКУПЉЕ

Бесплатно брашно

У октобру ће Општинска организација пензионера у Прокупљу, по речима председника Миролуба Коцића, обрадовати чланове чија примања не прелазе 11.000 динара бесплатном доделом брашна.

У 23 одбора, колико их има на градском и сеоском подручју, по 25 килограма брашна добиће 600 пензионера.

Иначе, у Организацији пензионера увелико раде и на обезбеђивању кромпира, пилећег меса, јабука и других потрештина на одложено плаћање – углавном на шест рата.

Ж. Д.

ШАБАЦ

Дружење у Вуковару

Општинска организација инвалида рада из Шапца прихватила је позив удружења пензионера „Западни Сријем“ из Вуковара да присуствује Дану старих. Уз свих 12 организација ове регије и бројну групу Шапчана, скупу су присуствовале и делегације из Шида и Руме.

Дочек и предаја пешкира

Шапчани су изненадили домаћине оригиналним поклоном: ручно тканим пешкиром на коме је извезено латиницом „Удруга умировљеника Западни Сријем Вуковар“ и ћирилицом „Ткачка радионица Повесмо Шабац“.

Како се и очекивало, није се много причало о ниским примањима, здрављу, нерешеним пензијама између наше две државе... Уместо тога, уследили су дружење, песма и игра.

На путу ка Вуковару, Шапчани су обишли изложбу Саве Шумановића у Шида и искористили јединствену прилику да виде 189 радова великог сликара.

Са изложбе Саве Шумановића

Чињеницом да су у једном дану били у две државе, пензионери су и овај пут потврдили још добру кондицију.

Д. Мијатовић

Пензионери на Мачковом камену

ЉУБОВИЈА

Пошта сенима јунака

Педесетак пензионера из Љубовије почетком месеца посетило је Мачков камен, висораван недалеко од Крупња, на којој је костурница српских војника изгинулих у бици на просторима Мачковог камена и планине Јагодње са аустроугарском војском 1914. године. Испред спомен-костурнице љубовијски пензионери запалили су свеће и одали почаст српским војницима који су у јуначкој борби за ослобођење Србије дали живот на овом месту.

У борбама на Мачковом камену од 16. до 23. септембра 1914. године из строја је избачено 11.490 наших, а 12.000 аустроугарских војника. Непријатељски команданти су тврдили, према записима историчара, да је „Љута битка на простору Мачковог камена била најкрвавија коју су имали у рату са Србима“, а на заравни од око пола километра нема ниједног педља тла који није био, и то дословно, натопљен крвљу и прекривен телима палих српских војника.

М. Малишић

ИДВОР

Гостовала „Сунчана јесен“

Кикиндско Удружење пензионера посетило је поново Идвор, село у општини Ковачица: 62 пензионера, претежно чланова Културно-уметничког друштва „Сунчана јесен“, гостовали су и приредили концерт у Спомен-дому „Михајло Идворски Пупин“. Гледаоци у дупке пуној сали одушевљено су поздравили наступ хора, фолклорне групе и вокалних солиста „Сунчане јесени“, као и госте програма Кикинђанина Недељка Станковића, другопласираног на такмичењу фрулаша Србије у Прислоници, и Миодрага – Драганчета Мунђана из Иђоша, бубњара на дрвеном бурету. Изведени су и скичеви које су написали кикиндски пензионери.

Кикинђани су у Ковачици посетили галерије народног стваралаштва и наивног сликарства, као и Аква парк, а сусрет је настављен дружењем.

С. З.

Нема приватизације

Др Јован Кркобабић, вицепремијер у српској влади, посетио је недавно Специјалну болницу за рехабилитацију у Бањи Ковиљачи и с директором ове установе др Николом Сремчевићем усагласио став да се овај рехабилитациони центар не приватизује.

Овакву одлуку поздравило је више од 15.000 пензионера из општине Лозница и ширег подручја. Позната је дугогодишња успешна сарадња Специјалне болнице у Ковиљачи и Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, о чијем трошку се у 2009. години у бањама Србије опорављало око 10.000 пензионера (у овом РХ центру око 500, од тога 87 из лозничке општине).

Поред сарадње на републичком нивоу, Специјална болница је постигла договор о сарадњи и на локалном нивоу. Пошто овај крај има много пензионера с ниским примањима, пензионисаних углавном невољно због лоше приватизације, њима дотирани или бесплатан боравак у овој установи много значи, па су поздравили спремност локалне власти и Бање да им заједно помогну и учине живот сношљивијим.

**Ж. Красавчевић,
(електронски)**

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте вољели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности број 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

И без извињења

Разумем да су времена тешка, да већина људи не живи безбрижно и да стрепи како ће саставити крај с крајем па је отуд и поприлично одсутна. Али, то не значи да људи од којих зависи живот других могу да пусте мислима на вољу.

Пре неколико дана возила сам се, као и обично, аутобусом 74 и посматрала возача који је с времена на време био у неком „свом свету“, тако се бар чинило по његовом погледу. Није онда било нимало чудно што је у последњем тренутку видео да је светло на семафору црвено, притиснуо је нагло кочницу, а старији човек који је стајао негде на средини платформе полетео је неколико метара и добро се угрувао. Срећом, прошао је без тежих повреда. Пришла сам возачу и питала га зар није ред да се овом путнику макар извини, на шта је он, погледавши ме „бело“, казао: да се извиним, коме и зашто?

Питам се да ли возачи у градском превозу повремено пролазе неке тестове на основу којих се утврђује да ли су способни за посао који обављају.

**Мирјана Јовановић,
Београд**

Плете док чека

Да неки људи нису навикли да губе време, без обзира на то где се затекну, показује и ова наша вредна Београђанка која је искористила прилику да, и док чека у банци, мало поради на свом штрикерају.

(Фото: М. Иванчајић)

АДРЕСАР

Општинске организације Савеза пензионера Србије

Рашки округ

Краљево,
Хероја Маричића 77
☎ 036/322-035
Врњачка Бања,
Краљевачка 2
☎ 036/611-620
Нови Пазар, Првог маја 66
☎ 020/311-370
Рашка, Студеничка 66
☎ 036/736-897
Тутин, Ковачка 66
☎ 020/811-271
Сјеница, Краља Петра I 26
☎ 063/1072-323

Расински округ

Крушевац, Обилићева 32
☎ 037/427-935
Брус, Мике Ђорђевића 7
☎ 037/827-312
Александровац,
29. новембра 158
☎ 037/556-190
Варварин, Зелена пијаца 66
☎ 037/787-681
Трстеник,
Радоја Крстића 86
☎ 037/711-850
Ћићевац, Карађорђева 189
☎ 037/812-043
Ражањ, Партизанска 38
☎ 037/841-115

Нишавски округ

Ниш, Новопазарска 10
☎ 018/4245-650
Алексинач, 7. јула 19
☎ 018/803-845
Гаџин Хан,
Милоша Обилића 66
☎ 018/860-104
Дољевац ☎ 018/818-015
Мерошина ☎ 018/4892-351
Сврљиг, Боре Прице 1
☎ 018/821-528

Топлички округ

Прокупље,
21. српске дивизије 21
☎ 027/324-615
Блаце, Светог Саве 3
☎ 027/371-305
Житорађа, Житорађа 66
☎ 027/362-355
Куршумлија,
К. Војиновића 6
☎ 027/380-810

Довољно стажа за Србију

? Љубица С.: Рођена сам 30. 1. 1954. године, имам 15 година радног стажа оствареног у Хрватској и 18 година стажа оствареног у Србији по члану 15. Редовно уплаћујем осигурање Фонду ПИО Србије. Да ли ћу 30. 1. 2011, када напуним 35 година стажа из обе државе и 57 година живота, стећи услове за старосну пензију у Србији?

Одговор: Под претпоставком да се не измене закон-

ски прописи, као и да су за све време рада у обе државе плаћени доприноси за ПИО, Ви ћете испунити услов за старосну пензију у Србији. У Хрватској ћете ипак морати да сачекате прописане године живота (60) или да се одлучите за превремену старосну пензију. Ако нисте подносили захтев за потврђивање стажа у Хрватској, поднесите овај захтев сада и преконтролишите да ли су плаћени доприноси за стаж остварен у Србији.

Оцена радне способности

? Велибор Савковић – Горњи Милановац: Налазим се у веома тешкој материјалној ситуацији, тренутно сам без посла а лошег сам здравственог стања. Имам 61 годину. Од 1965. до 1983. године радио сам у предузећу „Пролетер“, а од 1983. до 1993. приватно, када сам због породичних проблема престао да радим. Молим вас да ме обавестите да ли ја са овим радним стажом и 61 годином живота могу у споразумну пензију. У вашем листу од 15. јуна сам прочитао одговор једном господину о праву на споразумну пензију.

Одговор: Са Вашим годинама живота и годинама радног стажа, најжалост, не можете да остварите право на старосну пензију. Како већ

дуго не радите, а кажете да сте лошег здравственог стања, можете једино да покренете поступак за остваривање права на инвалидску пензију. Уколико орган вештачења процени да код Вас постоји потпун губитак радне способности, моћи ћете да остварите право на инвалидску пензију. У супротном, морате да сачекате 65 година живота за остваривање права на старосну пензију. До тада се можете једино обратити центру за социјални рад ради остваривања одговарајуће накнаде. Одговор који сте прочитали у нашем листу од 15. јуна 2009. године не односи се на Вас. Споразумна пензија не постоји. Ту се радило о лицу које остварује право по Споразуму о социјалном осигурању између Србије и БиХ.

Закон кад је поднет захтев

? Петар Марковић – Београд: Остварио сам право на пензију 10. 12. 2001. године, а захтев сам поднео у марту 2002. године. По ком закону ми припада пензија, по Закону о ПИО који је био на снази 10. 12. 2001. године или по Закону о основама ПИО који је ступио на снагу 1. 1. 2002. године. Имам ли право да бирам повољнији износ?

Одговор: Да би се применио Закон о ПИО који је био на снази до 31. 12. 2001. године било је неопходно да сте и захтев за пензију поднели до 31. 12. 2001. године. Пошто сте захтев поднели у марту 2002. године, могуће је применити само закон који је ступио на снагу 1. 1. 2002. године, без могућности избора прописа који ће се применити.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Накнаде у основ тек од 2003.

? Бошко Младеновић – Лапово: Од 1980. до 1990. године, поред редовних послова на радном месту, обављао сам и послове секретара лекарске комисије. Комисија је радила по два сата месечно ради утврђивања здравствене способности радника који су обављали послове везане за безбедност железничког саобраћаја. Члановима комисије је исплаћивана накнада за рад на коју су плаћени и сви доприноси за ПИО. Сада сам у старосној пензији и код утврђивања висине пензије у просек нису ушле и те накнаде. Како могу да остварим то право.

Одговор: Нема законске могућности да се накнаде по основу уговорених послова остварене пре 2003. године урачунају у пензијски основ. Тек по Закону о ПИО који је ступио на снагу 10. 4. 2003. године омогућено је сабирање зарада остварених за време редовног рада, или основица на које се плаћа допринос за самостално обављање послова, са уговореним накнадама да заједно чине основ за израчунавање годишњег личног коефицијента. То значи да накнада коју сте примали од 1980. до 1990. године не може бити обрачуната за корекцију Ваше пензије.

Провера стажа пре отказа

? Миле Узелац – Горњи Милановац: Запослени М. Н. у октобру 2009. године испуњава услов за старосну пензију на основу 40 година стажа осигурања уписаног у радну књижицу. Међутим, упоређујући податке са листингом из матичне евиденције, уочио сам да период од 1. 6. 1971. до 31. 12. 1971, као и цела 1987. година недостају у матичној евиденцији. Такође, у 1993. евидентирано је 13 месеци, а у 2005. години 11 месеци, тј. један месец мање. Да ли чиним грешку уколико запосленог одјавим и упутим да поднесе захтев за пензију.

вота, можете са њим раскинути уговор о раду само споразумно, тј. на тражење радника.

Ако око овога нема спора, било би пожељно да се свих 40 година стажа осигурања неспорно утврди. Питање је само зашто је у 2005. години регистровано само 11 месеци, да ли је дошло до промене послодавца или је нешто друго у питању. Веома је незгодно раскидати радни однос са датумом када радник пуни 40 година стажа осигурања по радној књижици, јер је довољно да недостаје и један дан па да радник не може да оствари право на пензију. Препоручује се да радник остане у осигурању бар до краја месеца у коме навршава потребан стаж осигурања.

Одговор: Ви вероватно знате да, уколико овај радник нема 65 година жи-

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	УСРЕД, НАСРЕД	НОСИТИ НА ДРУГО МЕСТО	ИЗБЕГЛИ НАРОД	ДРШКА, РУКАНИЦА	ВЛАСНИК РАНЧА	ИМЕ ГЛУМИЦЕ ЖИРАРДО	МАТЕМАТИЧКИ ПОЈАМ (МН.)
ПОЗДРАВЉАЊЕ							
АКЦИЈА ЗА ОДБИЈАЊЕ НАПАДА (МН.)							
ПЛАНИНА У СЛОВЕНИЈИ							
БИЉКА ЈЕСТИВОГ ПЛОДА						ОЗНАКА ЗА ТОНУ ГЛУМАЦ ОРСОН	
СИМБОЛ ЗА АДМИНИСТРАЦИЈУ			МЕСТО У ЦРНОЈ ГОРИ ПРЕНАГЉЕНОСТ				
РАНИЈИ ГЛУМАЦ ЦЕМС				ГЛУМАЦ ДАНКАН ЛУПАТИ, ПРАСКАТИ			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КРАДЉИВАЦ ЗЕМЉИШТЕ				СИМБОЛ ЗА ЛИТИЈУМ ИЗВАДИТИ КОПАЊЕМ		
РЕКА У ИРАКУ							ВРСТА ДУГОВЕЧНЕ БИЉКЕ
ОЗНАКА ЗА ЛИТАР		ВРСТА ЗЕМЉЕ СТРУГАЧ ТЕСТЕРОМ				ОЗНАКА ЗА АЛТ ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА	
АПАРАТ ЗА ПРЕГЛЕД УШИЈУ							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ВРСТА КАМАТЕ ОРГАНИЗАЦИЈА (СКР.)						
ИМЕ ВАРАЛИЦЕ БЕНДЕРА						АУСТРИЈА РАНИЈИ КОШАРКАШ, ВЛАДЕ	
МОРСКИ ГРЕБЕН			У ТО ВРЕМЕ МУЗИЧКА СЛОВА				ВАСИЛИЈЕ ОДМИЛА
ДРУГИ ПАДЕК							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ГРЧКО СЛОВО КИЛОПОНД (СКР.)			ВРСТА ВРЕБЕ АКАДЕМИЈА НАУКА			
КАТАРИНА ОДМИЛА					ПРВАК, ШАМПИОН ОЗНАКА ИТАЛИЈЕ		
БИЉКА ЗА ИСКРАНУ							

Решење из прошлог броја: сплавар, Леонида, армирач, винт, ма, око, пор, на, вав, с, Ханка, квартал, Арика, о, Пата, ом, оги, Ена жо, скор, Елемир, галопер, Аника, а, ков, ад, катарка.

Црв сумње

Продао сам душу ђаволу. Профитирао сам на ђавољем послу.

Црв сумње учрвља и најбољу јабуку.

Радивоје Јевтић Јенки

Из чиста мира

Изаћи ћемо ми брзо из економске кризе, ако пронађемо пут.

Мирнодопски ратови се воде из – чиста мира.

Гојко Јанковић

Лековите мисли

Какав свињски грип! Код нас је опаснији политички грип. Због неких лоших политичара годинама искијавамо!

Кад политичари држе све конце у својим рукама, народ је упетљан.

Окрену се од истине. Лаж му је више обећала.

Код нас се највише пада на испитима из демократије.

Врши се инвентар одговорности. Нико да дође по своју!

Душан Старчевић

Народ у сенци

Није културно причати с препуним устима демократије.

Између сјајне прошлости и светле будућности је народ, у двострукој сенци.

Није чудно што нам је државни апарат најскупљи. Пун је увозних делова.

Слободан Дучић

РЕКЛИ СУ...

О МРЖЊИ

Мржња према народима за неке народе је начело одржања.

Барух Спиноза

Никада се мржња не уклања мржњом. Само благодот брише сваку мржњу. То је закон вечан и непроменљив.

Буда

Кад љубав постане заповест, мржња може постати ужитак.

Чарлс Буковски

Кад мрзим, одузимам себи нешто; кад волим, постајем богатији за оно што волим.

Фридрих фон Шилер

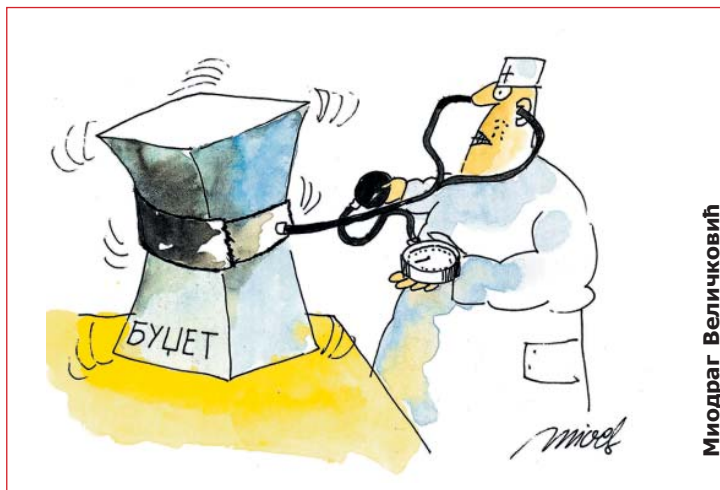
Строгост рађа страх, али глупост рађа мржњу.

Франсис Бекон

У земљи мржње највише мрзе онога ко не уме да мрзи.

Иво Андрић

ШАРЖИЦА ШАРЖИЦА

Миодраг Величковић

ДОСКОЦИ

Није у овој земљи све приватизовано. Много тога је отето.

Одабрао сам лекара. Овај најмање тражи.

Време је да идете у пензију. Излизали су вам се лактови.

Не држите га за реч. Ту је најтањи.

Демократија је недоступна. Не одазива се на позиве грађана.

Раде Ђерговић

Молим за реч

Странци, а о странкињама да и не говоримо, масовно долазе у Србију и оперишу усне, груди, задњице... Наша нова шанса: силиконски туризам.

Видим проблем: наши послодавци нису и платодавци.

Шта вреди што имамо потенцијал, кад нам је привреда импотентна.

Да ли ће нам нове визе омогућити и излаз из – кризе?

Све видим, све чујем... Сад ми тек ништа није јасно.

Дејан Патаковић

